Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вiашагiкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 4 ФЕВРАЛЬ, 1984 ШУ. ◆ № 15 (6593). ◆ Мах 3 кап.

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА БЕРРИГАЧА ХАРЖАРХОШКА, ГРАЖДАНАШКА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето даь

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

1984 шера 4 марта вай дерригаш а вовй лоархIаметIара конституционни бокъо чакхъякхха а сийлахьа граждански декхар кхочашдие а дезаш — СССР Лаккхехьарча Совете депутаташ харжа безаш да.

Парте боацарешца вйхха цхьоагIо а йолаш йода хоржамашка ленински парти. Из цхьоагIо — партен халкъен йозаргIоаца цхьоагIо кхочашдеш хилар, социалистически общество моакказ санна чIоагIа кхоталлар, Советий Мехка низэн прогресси духьовла хьаст.

Пачхьалкхен Iаьдала лаккерча органе вихарел хьалхагIара хоржамаш хиначул тIехьагIа пхи шу дIалахад. КПСС XXVI съездо хьалхашка оттадаь доккхийн чоалхьен декхараш кхочашдара хьинаре къахьегаш, творчески лохараш деш, тIатеIа низаш тIаахийта хе яр из. **ДIаахача юкъагIа мохка дегIабара итогаш иш, тахан йиза бокъо а йолаш советски хиньъега хоик бе негаргба: парте кийтбаь политически никъ лоараатIа да боаликташ чакхбоахам ба, нарда толамаш даьхад боахами культурен дегIаккувлаа, хьи а йiахьегIен кйа боладагIин хиннай вай Даьхе. ЛеррагIа чакхйоах ленински арахьара политика — халкъий вахарен кхерамалниц политика.**

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски, декабрьски (1983 ш.) Пленумий решенешка, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя н. Ю. В. Андропова даьча къамаьлашка къаьгта белгалдаьд дегIаена социализм плана боаракагIен массе сагIорахьарен эргайоахаш тсаяра наькъаш средствашн, хIама хьакхоллаш дола низаши производствени отношенеши, общественни вахара еррига сферашка дIахо дегIаккувлара керттера лостамаш. Парте хулаала советски халкъо низаш алсамдоах мехка экономически, Iилма - технически, духовни потенциалах эффективнагIа пайда эцар духьа лоаттабеча къовсаме.

Новкъостий харжархой!

ДIадахача шерашка лакхагIча боараме кхочаш айенай советски экономика Даймехка низе лард. Къаман доход 18,6 процент дукхагIа хиннай, цуа дукхагIа хиннача пхе даькъах дикъ дакъа совгIа яр къахьегама овсарле лакхъяра чотах аьнкхай. Керттера производствении фондаш 39 процент дукхагIа хиннай. Болх бе йолалийтай хаарнел совгIа керда пачхьалкхен промышленни предприяти. Толаме карладерзадеш да СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени Iалама рузкъаш. Вилла боалаш латт Байкало-Амурски машинийкъ. ЛеррагIа чакхйоахаш я энергетически программа. Ханал хьалха йиале аьнкхай дунен тIа эггара йоккхагIйола Уренгой—Помары — Ужгород яха газопровод. Вай мехко дунен тIа эггара хьалха моттиг лоац промышленни продукце 30 совгIа лоархIамегIара тайпаш хьадара, царна — мехкдаьтта, болати прокатк, трактераш, телевизораши электровозаши, цемент, минерольни удобренеш, зиташ.

Парте бокккха организаторски политически болх бер, халкъо тIагIертта къахьегар бахьан долаш 1983 шера лаккъеннай экономически дегIаахара темпаш, тоаденнад керттера халкъбоахама хьонхамаш. Промышленни производства объем 4 процент лакхагIа хиннай, къахьегама овсарле — 3,5 процент. Хьалхашкахьа дахад индустре басаи доакъош тоалуш доагIа транспортера гIуланкаш.

Хадданза йоахко ю юрта боахам айбара. Укх тIеххьарча пхе шера из деагIабоалабарга дIадахийтад 186 миллион сом — укхал хьалхагIа дIанхача пхе шера юкъагIа дIадахийтачул 17 процент хIана дац аьнна дукхагIа. ДIахо эргайоаннхаш латт РСФСР Нечерноземни зона. Дерригача халкъа гIулакх а хинна дIаэттад Кхачан программе кхочашъелга.

ЧIоагIлуш я колхозийн совхозийн экономика, тоалуш латт юртара чуIеча моттигийн культурно-бытовойн хьалаш. ХьалхагIа дIадахача пхе шераца ийсйича лакхъеннай шера юкъера юртбоахама продукце объем. ДIадахача шера дика дукхагIа хиннай еррига чуийца шенара свеклаш, коартолаш, дукхагIа Iалаштдаьд доккъараш, гулдаьд адат. ДукхагIа ийо пура, доахан, кха тIара салхизараш, фуаш.

Парте дIахо а цIаккха лагI да йолийташ уйла ергьа агропромышленни комплекс дегIайоаларя, цунга дIаехийтача средствашка юха хьалур дукхагIа хургаша гIулакх дергда, долла хIана дергга кхачан тIехлинача продуктешца баха нах халланза Iалашбара.

Вай экономика толамаш гуш да. Цунца цхьана халкъа боахама дукхача участкашка хIанз а в мела моттигаши кхоачамбоацараши, уж дIадахара дукха болх бииза а баргбоацаш. Производства эффективность дикка лакхъе езаш, халкъа боахам интенсивно дегIаахара рельсаш тIа сихагIа оттабе безаш да гIулакх. ХIанзарча хьалашта биззарча боараме шоп лац боахама механизмо, планирование, экономикана доал-дара методаш. Изделей цхьадолча тайпай дикал хIана а доха я, дукхка моттигех я халкъа рузкъан хеурмат да деш, предприятей тоьал доккхача даькьо кхочашдац договорни декхараш. ХIанз укх сальате вайна кхоачамбеш дац капитальни гIирсаш хьалдечара гIуланкаш.

ГIуланха хьашташа дIадех къахьегама овсарле наьха санна лакхъелга, продукце хьарга дIабода мах лохбелга, оборудоване сменноста коэффициент лакхъелга. Парте эггара чIогагIа лоархIам бу халкъа боахама ерригача звеньяшка экономе режим чIоагIъяра. ДIабода къахьегам лохбара, бийдал, материалаш, йоагIра - энергетически ресурсаш кIезнгагIа дIаахийтара тIадерзадаь хьадда гIулакхаш чакхдаха дезаш я хIара коллектив. Социалистически яхьа нип айбанза барйбац эггара хьалха дикала хьонхамаш тоадара из тIа а ердеш, хьалха латта опыт хьинарегIа юкъекхахьа езаш, къахьегм вIаштIехьбоаккхача бригадин форма йоакхийча торонсх бизза пайда эца беза. ЛоархIаметIарча декхарех цаI — Iилманен техникаен карагIдаьнараш халкъа боахаме сихагIа юкъехьахьар. Тахан къаьстта бокккача лоархIаме да В. И. Ленина дешаш: котвоал дикагIйола техника, организованность, дисциплина йолаш вар.

Советски Союза къахьегамхоша хъайк КПСС Центральни Комитет карагIдаьннар дIачIоагIдаран дегIаккувларан, цхьайолча участкашка нийсдалийта тIехьадисар меттаоттадара, карарча шерен цхьайтталагIча пятилеткан планаш кхочаш тIехкхоачаши яр духьа дерригача халкъа яхь йоаркъяра уж тIахьежаш. ХIанз, дунен халкъаьшта юкъерц хьал чIоагIа ирденнача хана, пачхьалкхен планаш юкъагIа ца юташ кхочашъяр — хIара советски сага, хIара къахьегама коллектива гIулакх хиннай ца Iеш, патриотически декхар а да.

Коммунистий парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхадж тассарца оаш, новкъостий, кхадж тоссаргба вай халкъа боахам дIахо дегIабоалабара тIехьа, мехка экономически оборонаш низ чIоагIбара тIехьа.

Деза новкъостий!

Парте деш мел дола хIама до ду сага духьа а сага а, **советски наьха вахара материальни духовни боаран** лакхбар духьа. Бахача наьха хIара сага сих йола реальни доходаш пхе шера 13 процент лакхъеннай. Болхлой гIуланхерча наьхен бетта юкъера алапи дукхагIа хиннад 160 сомагара 182 сомага кхочаш, хIаьта колхозой къахьегамах тела мах 109,5 сомагера 138 сомага кхочаш. 80 миллион хIана вац аьдан воле саг кердача цIенокна вахе хаинав, хIаьта чуIеча моттигаш коммунальни гIулакхаш дарахн боаха мах юкъера даьрхIача болхлочуна гIулакх, лаккерча сагеи дезала бюджета 3 процентал дукхагIа бац. Укх шера еррига IотIакхетаргIола къаман доход халкъа халара боарам лакхбара тIаерзаю.

Даим йоккхагIа хул потреблене общественни фондаш. Цу фондашкара хIара шера теле ахчаши льготаши хIара сага лаьрхIача дукхагIа хиннай 404 сомагара 495 сомага кхочаш. Лакхдаьд къоналла, инвалид хилархъ, кхоабар йоцаш бисар бахьан долаш телача пенсей лоагIа дола бсарамаш, доккхагIа хилийтад берии долча дезалашта лу новкъостал, тоадаьд общеобразовательни школашка интернаташкен берий цIеношкен кхебераш леладара хьалаш. Школашкарча дешархоша мах боацаш пайда эц учебних.

Къаьстта бокккхача лоархIаме гIулакх лоархIа парте хиланза дартлоацача товараша баха нах IалашбЕлга, цар ассортимент шерьелгеи дикал лакхъелгеи. Комплексни программа я оттаеш халкъа эша товараш арахеца производствои бахача наха гIуланкаш дара системен дегIайовлаара. Тоалуш латт медицински гIулакх делга, мехка бахача берригача наха хIара шера диспансеризаци яра кийчо аьга дIадолаьда. Социальни проблемаш кхочашъяра парте бокккха лоархIам болаш дерхI нака чубаха цIенош, школаш, деша дала ха йсадача берий учреждениеш, больницаш, культурно - бытовой гIулакхашта лаьрхIа кхьйола объекташ хIальяра планаш шено йоацаш кхочашъяр. Гонахьара среда лораяра, Iалама ресурсаех дикагIа пайда ийбара тIеерзальча мероприятей шерра комплекс кхочашъеш я.

Социализмо белгалдоаххи къахьегамхой вахара принципиальни керда куц. Духхьал материальни комфорта деагIаш хинна Iац из, хIаьта цо шийна чулоац адамий дизза дола тахар — башха-дика юкъара климат, къахьегамца нах бихка Iалашбар, коллективистски уйла, вIашимоашала дола новкъостал дар, нравственни уккьIено, социальни оптимизм, мехка да хилара доле уйла-питат. Сага сий дара а цун общественни престижа а керттера бустам вайшта къахьегам ба. Общества гIулакх тоадара болла сахьетаме, цIена, инициативни къахьегам — гражданственность хьаьъоккара керттердар. Халкъа хьал торон хьаст.

Коммунистий парте боацарийн блока кандидаташта тIехь кхадж тоссаш, советски наха кхадж тоссаргба хIара къахьегамхочун, хIара дезала вахара боаран дIахо а лакхбара тIехьа.

Новкъостий харжархой!

Хьалхара хоржамаш хиначул тIехьагIарча шерашка дукхадар даьд **образовани, Iилма, культура** дегIаккувлара. Чакхдаькхад массавена юкъера дешар дешийтарга доалар. Кагирхой къахьегам Iомабари профориентаци ярн, хьехара дикал лакхъяри, кхетам балари овлангара деиз тоадара новкъостал дергда общеобразовательни профессиональни школана йолча реформа.

Знаней дукхача доакъошка дунен тIа керттера моттигаш хьалоац СССР. Балхаш деш да Iилманен производствашен юкъера бувзамаш чIоагIдара, Iилман - технически прогресс Iадашъеш дола промышленноста доакъош сихха дегIаккувлара. Керда толамаш даьхад машара хьакъехьара космос караерзаеча. Экономически, социально-политически, идейно - кхетама декхараш кхочашдара бола юкъарча Iилмай лоархIам лакхлуш латт.

Вай идеалаш бакъъеш вахара боккъоца дола бакъахьахъоккаш йола литературан искусствах дикка духха керда произведенеш хьихкелай. Парте лорвеш кхоо тIаьапташ, лоархIаш ба художникий творчески тохкам, культура йIаьхегIа мел хулийташ дар хьаалуви. Литературан искусствай идейни чулоацама йоакхо а еш КПСС-о дIахо а хьекаергахь из дегIаахарга, цо халкъа хьашташ кхочаш а дергдолаш.

Къахьегамхой сакхетами активности лакхъяра боккха лоархIам болаш ба идеологически массово-политически болх. Советски общества ерригача опыто тешаш да шоай дулхах-цIийх дола гIулакх санна хьагIа а эцаш, парте политика вага кIоарга кхетаеш хинча, вай дIахьалхашнаьха ахар темпаш лакхлуга. Цудухьа керда сагхьакхилар — духхьал керттерчунга кхача гIертар хинна ца Iеш, из да коммунизм хьальяра дола хиланза дартдоаца хьал.

Коммунистий парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхадж тоссаш, оаш, новкъостий, кхадж тоссаргба мехка духовни вахар тоадалара тIехьа, советски саг масса сагIорахьара дегIаккувлара тIа-тIа дикагIдола хьалаш хьинкхалара тIехьа.

Новкъостий харжархой!

КПСС термама юкъмоттиге латташ а хинна долаш а да **советски общества политически система эргайахха тоара, халкъа юкъара пачхьалкхе чIоагIъяра** дола дешаш.

Болхлой, ахархой, интеллигенци боахарйоаца совой чIоагIлуш латт, болхлой класса керттера роль юси а юсаш чIоагIа а душ, йолаш я классаши социальни группаши вIашин гарга оаара процесс, общества классаш йоаца структура хьахилар.

ДегIаенача социализмана йоагIаш я дегIаеша демократи а. Берригача гражданий, майача наьхен кхалнаьхен, расайн хьамийн цхьатарра бокъо я хIаране къахьега, саваIа, деша, чуIеча фусама, унахцIено лораяра, кхыйола социально - экономически, политически, ший бокъонаши юрта мукъален — из дерригa а вай вахаре бакъдолаш дар да, СССР Конституце. Социалистически строя гаранти екна а долаш.

ХIаьта могаргдий социализма цу фундаментальни гаранташта духьал отта буржуазни обществана, харцйолен лицемерни демократи дIанхухьарашта, «сага бокъонаш» цинично лораерашта? БIаьхий барий Iаьдали монополей бола беррига ниш, социальни тъамани наг-Iотиъам, даькъа доаца бесарий йиш йохарн моральни деградации — уж да «кортамукъара» общество ялачун бакъдараш, исторически хIалак хулача эттача капиталзмах лета дарба дулургдаца лазараш.

Социалистически демократи леррагIа эргаьккха тоар — КПСС хуналургбоаца ниъ ба. КПСС бокхха терхам тIабохийт пачхьалкхена общественнии вахара керттера дешаш къоастадара дукха нах юкъеозара, даьр дукхагIча вахa дIадоаайтара, критикей самокритикен дегIабелалара, халкъа тIахьожам чIоагIбара, профсоюзий, комсомола, кхьча дукха нах айта болча организацей хьинар айдара. Къахьегача коллективех долча законо къахьегамхошта керда шерра паргIато синий инициативен самодеятельности гучалаккхара.

Советски демократи, вахара вай социалистически куц — сибата маIан ю тарлургдаца дисциплина ца хилар а антиобщественни явленешта, законаш телхадеш хиларца. Халкъо биэза хьал а доацаш парте нийса дIахьу дисциплина, организованность, порядок чIоагIъяра ниъ. ТIаIеретта къовсаш лоаттабу спекуляцеш, хиапш пидарца, социалистически рузкъа лечкъадарца, социалистически общежите тIгарапшта духьал мел лолчунца. Цу къовсама юкъе тIахь-тIехьа дукхагIча къахьегамхоша даькъа лоац.

Халкъа Iаьдала керттера инструмент, СССР политически лард я халкъа депутатий Советаш. Хадданза лаккхду боахамен культурен декхараш кхоачашдеча цар бола лоархIам, чIоагIлу бахача ахханара депутатий бувзамаш. Партена ший декхар гу дIахо а Советий творчески хьинар лакхде, халкъо хержарий бехктохкам авторитети хьалъайе езаш хиларца. Актуальничарех цхьа декхар да — доал деча аппарата болх тоабара динагIхургбоаш эргабаккхара.

Парте дIахо а йоакхо ергьа пачхалкхени общественни гIулакхашта дкал деча къахьегамхоша шерагIа даькъа лацара, хIаранета ший бокъонех бизза пайда эцийтен гражданиски декхар хьокхаме кхочашдайтен гIертарга.

Центральни Комитет болхлой классега, колхозии ахархошка, советски интеллигенцега кхайк коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхадж тассара тIахьехаш. Цунца цхьана оаш, деза новкъостий, кхадж тоссаргба советски общества — социальни нийсхоен дизза дайча халкъа Iаьдален общества цхьоагIонетен вахара дIахо чIоагIдара тIехьа.

Советски Союза граждаш!

Коммунистически парте леррагIа дIахьу шийх хьинначох де а доагIаш вай доккхал деш йола къаьмий ленински политика. Дунен историе чухь эггара хьалха мехка дукхача къамех латта состав цул мелал хьахулаш хиначара низи тоалулген духхдувла хьаст а хинна дIаэттай. ДIадахача шерашка цаI йолча халкъа боахама комплекса доазонашка кхы а чIоагIъеннай ерригача союзни республикай экономически потенциал. IIаьхий а хиннай, керда къаьта дола хIамаш карагIа а даьнад дукхача къамий советски культурана. Халкъий дизза дола доттагIал, доларгдоаца вошах хьаьекхар СССР хьалхина 60 шу дизар дездаро.

Партена ший декхар гу мехка къамаши халкъаши массе а оагIорахьара дегIакхнига дIахо а Iалашдарна, кхы а чIоагIагIа уж гаргадахара массаза ниъ барца. КПСС халданза йоакхо ергьа партийни пачхьалкхена органашка дерригача къамий къахьегамхой боагIаш бола дикалаш хилара, новкъостал дерга болхлой класса къамий отрядаш дегIайоалара, тарко ергьа метта, культура, бита хьакъехьарча специфически хьалий, патриотически интернациональни кхетам дулга эргадаьккха тоадара.

Коммунистий парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхадж тоссаш, оаш, новкъостий, кхадж тоссаргба халкъий — вошарей сийлахь-доккхачен доттагIалла тIехьа, вай цаI бола Даймехк — Советски Социалистически Республикий Союз чIоагI а лакхъяра тIехьа.

ДегIаенача социализма общество хьальй ерригача классашен социальни группашен, советски наьха дерригача поахалама шоаш кхо ца деш къахьегарца, хьакъелла низ тIабахийтарна.

Революце, тIемей къахьегамий хьисора ветеранаш!

Ленински парте, кхагала деш оаш чIоагIа дир, лора а дир Советски Iаьдал, социализма лард ечар. Сийлахьбоккхача Даймехка тIема шерашка шун йоахало лорайир Даьхен кортамукъален из ший лоIаме хулген, хьатIаповгIача шера 40 шу дизар дездергдола Сийлахь - Кота толнхар. Оаш меттаоттабир тIемо болабаь халкъа боахам, хьалйир керда городаши заводаши. Доккха барказ да шоана, деза новкъостий, шийца нийсде кхы доаца денале гIулакх дарах, кIоарга уйлаш йолаши са чIоагIен хилараш!

Парте тIехьа тIайоагIача хала а йоакхо ергьа ветеранийн, мехка вахара кхьe цар хьинаре даькъа лацаре эша хьалаш хилийтара, хьатIаккхувча кьонача тIехьенна кхетам луча уж юкъеозара. Парте ветераши, тIемен къахьегамен хIара ветераш кагирхой хьехамча хила, царна шоай идейна тешам, вахара опыт, дунхага йоацаш социализма гIулакха нийча хулга дIадулда.

Комсомолцаш, комсомолкаш, кагий нах а мехкараш!

ДоккхагIча ноалалий тIехьенаши цар традицеш дIахо кхухьараши да шо. Коммунисташа, дерригача халкъо боккха мах бу шун къахьегама хьинара, тIагIертта Iилмай лардаш карлерaе гIерташ хилара, патриотически интернациональни декхар кхочашдеча шун долча къонахчала. Парте массаза а тийна дIалургда кагирхошка бехктохкаме декхараш, хьатIаккхувча тIехьенна коммунистически кхетам балара боза Ленински комсомола лоархIам лакхбертба.

Миллионаш бола кагий наьх мехкарийн хоржамашта юкъе даькъа лоацаш хургба эггара хьалха. КПСС Центральни Комитето дег тIара даькъала бувц кьона харжархой хьинаререча политически вахара юкъебахарца, СССР граждамна цIн цар ма йоагIара лелаергхиларах чIоагIа бIубенна я.

(Чаккхенгар 2-ча агIо тIа).

КПСС обкоме

КПСС обкома бюро аргIанара заседани хилар. Цига дийцар цхьадола организационно - партийни, идеологически, кхыдола дешаш.

СССР Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта кийчо яра лелама тIахьожам лоаттабара гIулакха ладийгIир КПСС Старопромысловски райкома отчета. Йовсе белгалдаьккхар, парте райкомо, «ЦхьайттазлагIа хоржача СССР Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта кийчо ярцен уж чакхдахарцен дувзаденна партийни организацей декхараш» яхача КПСС ЦК сопамца хьалхле а леласш, хоржамий кампани кийчъяран чакхъяккхаран тIаерзаь хьадда организационно-пропагандистски мероприятеш оттаь а кхоачашъеш а хилар, царна юкъе райопа къахьегамхоша, берригача харжархоша шерра даькъа лоацаргдола гIулакх ду. Хоржамашта кийчо ярца дувзаденна дешаш дийцад партийни, советски, боахама актива совещанешка, агитаторийн политинформаторийн семинарашка.

Оттаьча ханашка хьаьй районе хоржамий участкаш, къахьегамхой собранеш аьй хоржамий комиссешта юкъе болхлой класса, интеллигенце дикагIйола викалаш бехийтара.

ЧIоагIа хьинар айденна а лакхача организационни идейно - политически боаране а чакхъьынай СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ оттабаран хьаллацаран яь хоржамашта хьалхара къахьегамхой собранеш. Депутаталла харжа оттабаь кандидаташ паргIатта шерреи бувцара ана хьалаш вIаштIехьдоал, чIоагIа теркалъо хоржамашца дувзаденна хьауха предложенеши заявленешн, уж къестаяреи, чакхъяхарен учет делаю.

ЛоархIаме политически кампани айхха юкъе КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенешкара хьалхагIча советски общество экономически, социально-политически, духовно дегIайоалара хьаддача декхараща производствера дисциплинен порядоки, организованность а четкость а дIахо чIоагIъярца, планаши социалистически декхараши толамо кхочашдарца.

Цунца цхьана, парте райкомо хIанз а кхочам болаш вIаштIехьа а даьлац, лостам а телаш хоржамий кампани дIахьоча партийни, советски, боахама, общественни организацеша чакхдоахача гIулакхашта, Iалашдаца оттаь организационно - пропагандистски мероприятей плаш боагIаш бола тIахьожам лоаттабелга.

КПСС обкома бюрос КПСС Старопромысловски райкомагара хьадийхар белгалдаьккхача кхоачамбоацараш дIадоахилга, СССР Лаккхехьарча Совете хургдолча хоржамашта лакхача организационни идейно - политически бораме, къахьегамаш политически хьинар дIахо айе, партен халкъен цхьоагIо чIоагIъе, пачхьалкхени общественни гIулакхашта доал дара гражданаш шерра юкъелоаца, пачхьалкхени боахамен органий болх эргабаккхаш тоабе, дисциплиней порядоки чIоагIъе, парте XXVI съездои цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумашкен хьалхашка оттадаь декхараш кхочашдара наьха инициатива айе езаш хилар теркал а деш, кийчо елгеи уж чакхдоахилгеи.

КПСС обкома бюро заседанe дийшар шоашкарча гIуллакхех пайда а эцаш шоашта болча аьттонна зуламаш лелаёча коммунистий персональни делашка хьинара дакъерча кхоачамбоацарий хьакъехьара дош.

КПСС обкома бюрос белгалдаьккхар, коммуниста кхетам баларен цар политически уйла чIоагIъярен болх кIезиг - дукха тоабенна бале а, партийни вахара норма йиза лелаелгеи тIадехна декхараш кхочашделгеи карга чIоагIагIа хьадехе а цхьаболча коммунистанет хургдеча бахьан тIа болча нахи шоай нарарча гIулакхех пайда а эцаш зуламаш леладеш хилар. Шоашта болча аьттонна леладеш дола зуламаш дукхагIа даьлхад колхозийн совхозийн, гIишлошъяча, хьуни кхачаий промышленноста, торговле предприятейн заготовительни организацейн кулгалдеча болхлошта юкъе.

Цхьабаьъда, цхьайолча партийни комитеташен партийни организацешен коллективни принцип дIаца нийсъ дела бу шоай нарарчи тIукхахех пайда а эцаш зуламаш даь, социалистически доалахьа лечкъаьаь, ца даьраш даьд кхаш уттадаь, кхаш нийде болча коммунистий персональни делашка хьинара гIулакха. Партийни собранешка уж бувцалга тIагIоалара деладу, цига хьамиьа деп цхьа-шн коммунист мира хилац е партийни организаце секретарa лоам бича кхоачам бу, либеральни решенеш тIанйо. Йомита болча аьттонна зуламаш дара даькъера дукхагIдола персональни делаш кхьханцарча партийни организацей инициативах а ца хулаш, ломе латтача партийни, тIахьожама, административни органий материалех хьахул.

Цхьайолча партийни организацешкара шоашта болча аьттонна зуламаш дарах партийни, хIаьта цхьайолча хана уголовни а, бехктохкаме аьа бола кулгалдеча гIулакхаш тIара болхлой дIахо шоашка хиначa гIулакхаш тIа бус, хIаьта царех цхьабараш кхьметтел кхы а лакхагIча бехктохамеча гIулакхаш тIа уьийт.

Уж кхоачамбоацараш нийсденнад КПСС горкомаша, райкомаша, партийни комиссеша шоай болх хIанз а моллагIча тайпара телхаьл а партийни пачхьалкхени дисциплина телхаьра духьала ховдамболлаш къовсам лоаттабанза барг да хилара хьакъехьа КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) декабрьски (1983 ш.) Пленумаша дIадийхарашка хьежжа бизза эрга ца баккхар, КПСС Уставо дIадехараш балха декхараши коммунисташа кхочашдара даькъера хоаттамен тIахьожамен лакхбара хьалхара доагIар юкъханцарча партийни организацешкара деха доагIа тайпара хьа да дезаш хилар бахьан долаш. Цу даькъе масал гойташ яц КПСС обкомера партийни комиссе а.

КПСС обкома бюрос КПСС обкомерча партийни комиссе, КПСС горкомий, райкомий уйла тIаерзайир коммунистий персональни делашка хьажара дакъа цIенкантта кхочашдоацараш хилара, партийни пачхьалкхени дисциплина лелаяран тIадехка декхараш кхочашдаран тIалхара надрашкара хьадехар мела хилара, кхы тIа гIулакхаш чакхдоахилга хьадийхар коммунисташта дикагIа кхетам баларн политически уйла чIоагIъяран парте XXVI съездо, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски декабрьски (1983 ш.) Пленумаша дIадийхарашка хьежжа партийни, пачхьалкхени, исполнительски дисциплина чIоагIъелга, цу даькъе юкъханцарча партийни организацейн КПСС горкомашнарчен райкомашкарчен партийни комиссейн лоархIам лакхбелга.

КПСС ЦК-ас Молдавех лаьца баь соцам теркал а беш КПСС обкома бюрос дийца а дийца белгалдаьъ КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) декабрьски (1983 ш.) Пленумий решенешка хьежжа партийни организацешна чакхдоахача гIулакхий стили методаши эргабоахаш тоаяра тIадеравадь практически гIулакхаш.

КПСС обкома бюро заседане дийца а дийца, тIайийаа сопамаш: «КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленумен СССР Лаккхехьарча Совета йистагIча сессей итогашка дувзаденна чакхйоахача организационно - политически пропагандистски мероприятей плана хьакъехьа»; «НГIАССР юстице министерства кадрашца болх во беш хиларен республикай судебни органий гIуланкашка цIенхаштта кхоачамбоацараш хиларен хьакъехьа»; «1984 шера 14 январе хиннача XVIII-ча Нохч - ГIалгIай областной партийни конференце хьахкайинаьча критически замечаней хьакъехьа»; «1983 шера къахьегамхой письмошца баьча балха итогий хьакъехьа», цхьадолча кхыча дешай хьакъехьа.

№ 8 ЙОЛЧА КРАСНОМОЛОТОВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕН № 81 ЙОЛЧА ТОЛСТОЙ-ЮРТОВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕН ГIОЛЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАШ ХАРЖАРА ДЕНАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дарах» долча Нохч-ГIалгIай АССР Закона 57 статьяга хьежжа Грозне Ленински района № 8 йолча Красномолотовски хоржамий округен Грозненски района № 81 йолча Толстой-Юртовски хоржамий округен гIолла, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш долла 1984 шера 4 марта кIираденнахь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 2 февраль.

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА БЕРРИГАЧА ХАРЖАРХОШКА, ГРАЖДАНАШКА

Советски Союза Коммунистически парте Централькни Комитето даь

КХАЙКАРАЛ

(Чаккхедолар. Доладолар 1-гІча оагІо тІа).

Деза-кхалкъах!

Мехко доккхалду халкъа боахаме пачхахьалкхени общественни гІуллакха тІа оаш денал долаш къахьегарах, сий ду наьна деналерча гІуллакха. Советски нахалкха балхен бытен хьалаш теалар, нахали берали лорадар, дезал чІоагІбар — цу дерригаш а лоархІаме моттиг дІа лоац партен пачхахьалкхени социальни политике.

Шеко йоц, советски нахалкх даима а нерда общество хьалъерий хьалхарча мугІарашка болаш дІагІоргхиларах, вай Даьхен бизза бола къонагаши мехкарийн цар кхебергхиларах.

КПСС Центральни Комитета тІахьех ветеранаш, къахьдой, нахалкх коммунистий а парте боацарий а блока кандидаташта тІехьа кхадж тоссара, цунца цхьаьна Советий мехка низ а сий а соадина кхетаме йола уйла хилар доархІабар хьагойтара.

Мехкахой!

Парте а советски пачхахьалкхено а шоай хур ду советски наьха маьршача вахарен къахьегамен хьалаш хьадара, **халкъашта массане юкъера машари кхерамзалаш лорадран чІоагІъярах.**

Тахан социальни прогресс юхаоза гІертача ультрареакционни империалистически низий беххагІа дунен халкъашта юкъера хьал цІенхаштта вогІа хиннад. США нулгалду гІозараша, дунен доал де гІерташ вІалла юха ца соцаш геро Іоадар дІахьош да, пачхахьалкхен терроризм официальни политика боарамта кхоачаш айьй, суверенни пачхахьалкхенашта героа низаца хьалхабаккха гІерт шоай лоІам. Вашингтонски администраци лаьрххІа ярлу Советски Союзацара гІуланхаш, социалистически мехкашта духьала эгтара бІехах йола провокацеш е гІерт. Европе ядерни героа боарам оттабарах а кІезигдарах а йола переговораш йохайир.

Вай наІларга «Першингаш» а тІьамаш дола ракеташ а дІанийсъяр — СССР а еррига социалистически содружества а кхерамзлен боньоаца бола кхерам, машара гІуланкха чІоаттІа зене баьккха гІа. Къаьгга гуш да США, НАТО гІолларча цун союзникаш Европера а глобальни масштабера а тІема нийсхо шоашта аьттув болаш хилийта гІертар. Бакъда, но хургдац!

1983 шера 28 сентябре а 24 ноябре а и. Ю. В. Андропова аьча Заявленешца, «Правда» газета хаттарашта цо деннача ответашца (25 январь, 1984 ш.), кІоартта а массе оагІо чулоацаш а цах ходабаьа дунен халкъашта юкъера хьал дІаиз фоаллане лаІара бахьан ... вай гІарте дерригІа йола арахьарча политика курс нийса хилар машарца советски наьха лаІ бола лоам. гойтаб. Вашингтона хьайнара социализм ... «крестови ход» чІоагІа юхтоха уж нийча хилар хьахьейнад.

СССР а Варшавски Договорах болча цун союзникашца а дош дола ответни гІуленхаш вай халкъо социалистически содружества кхаьна мехкий къахьегамийца дуг тІаьра хьа; балдеш да, доазол арахьа а дега нигат дика доача берригача нахе кхетаІлеш а хьалловцаш а тІаихкар.

ТІема-политически хьал чоалхане дале а драматизировать де ший дац. Советски халкъа нервеш чІоагІа я. Вайга тоъаргдолаш низаш а средстваш а я СССР-а, цуй доттагІийн союзникийн кьошташ лорадара. КПСС ЦК а советски правительства а дІахо а кІаьд ца луш мехна обороноспособность чІоагІъяра, социализма завоеванийраш лорадара геройшкара нийшта дерригІа мел оаар доаттадара йоахо еш я.

Советски Эскаро а ТІема-Флота а бІухой!

Парте а халкъо а шо тІахьех цІаьд ца луш тІема говзал а хилар а эргадаккхаш дегІаннувар, тІатеІа низ бола тера, хІанзара техника карерзара. Даьхен хьалхашкара шоай сийлен декхар ма доагІара нахчаш де, даим а фе хила!

Империализма лелалераш вай халкъо оттет дуненнан партена гонахьа низ в чІоагІагІа нахтадаларца. ЛоархІаме да хІара советски сиг лехкара политически кхетамий файлала йолаш, ший дерригі низаш дІа а луш Даймехка экономически оборонни низаш чІоагІдар духьа къахьегаш хилар.

Машар лорабар, ядерни катастрофа ца хилийтар — вай заман керттера декхар. Из кхочашдар духьа Советски Союза къовсам лоаттабу дунен машар безача дерригача низаца цхьона йолаш. СССР даим а чІоагІъеш и социалистически содружества мехкий цхьоагІо, машара а социальни прогресса а ноттІортолга а лоархІаш цун помицеш чІоагІъю. Агрессеша а тІема кхерам тувсара а духьалара гІуланхаш чІоагІду блокеха дІа ца кхийттача мехкаца. Цlаккха ца хиннача тайпара баьрзаб, дунен халкъашта юкъерча политика лоархІаме фактор а хиннад, массай тІема духьалара болаш, КПСС хьнаре хьаллоац лоала а эксплуатаци а духьала, адамий цивилизаци ларда тІехьа, кьаха керттера боьзе — вахара боьзо ба хьан къовсам лоаттабеча коммунисташа, дерригача профессийн низаца интернационалистийн гІулс кхаш лелаьдар.

КПСС тахашарча нрача хьале а тІераягІьад шай сьолашна тІаийцача машара программа. СССР Лакхехьарча Совета сесан тІа цІаьхха а тецал лаьд. Советски Союза кхерам тувсаш цхьанна а мехка кхерамзалена — е Маьхбузехьа а е Малхбоалехьа а. Из дерригача мехкашца машаре ах а тайп-тайпара социально политически строй йола пачхахьалкхенаш маьрша яхара принципаш тІаре чакхьяха лоиш а я. Советски халкъа чІоагІа дагалаттараш хьахьоккаш, парте а правительства а дерригІа дерга тІема кхерам дІабаккхара. ХІанзарча а тІайсагІдеш а ноахалашта машар лорабара.

Коммунистийи парте боацарийн блока кандидаташта тІехьа кхадж тоссаш, оаш, новкъостий, кхадж тоссаргба массаца а кхаьа гІертар — ЧІоагІа машар Іалашбар а юкъара кхерамзхе а, пачхахьалкхенашта юкъера дІа-кхелаладу гІуланкхаш шердар а кІоартдар а, шоай лоІаме хилара йола халкъий бегбоа социальни прогресса лерамар долча ленински арахьарча политикана тІехьа.

Новкъостий!

Вай мехка карагІа мел даьнар советски наха дувз Советски Союза Коммунистически парте — обществон кулгалдарен лостам теларен низа дукхалча тайпарча балхаца. Деаттъа шера революционерий - марксистий йоаха йоацача организацетара хьайоласнача цунах 18 миллиони совгІа коммунисташ чубоагІа боаккха низ бола парте хиннай.

Марксистско - ленински теори кулгаш а луацаш из творчески дегІа а йоацаш. КПСС белгалъю мехка чура политика цун арахьарча политика нийсъ. Мехка кхела бола ший исторически лоархІами бехкхоахами чІоагІа кхетн а беш парте гІерт социальни процессий лелама кхы а эффективнегІа влияни доаттас, ханон кердача декхарашен дІадехарашка хьежна обществама партийни кулгалдара формаши методаши эргайоахаш тоаю.

Ший берригача балхаша парте чІоагІъю балха ленински стиль — дакха организованности хІама хьоккхлара декхараш кхоачалдара ях оаргагІбаха хари, формализмацен бюрократизмацен машар боацаш хилар Іалашдеш бола Іилма, тайрески, новаторски стиль. КПСС хадданза дукхагІа хьадех коммунисташкара, йоахо ю царех хІара вар коммунистически идеяш котьнхара тІехьа хьнлар ихо ца деш къовсам лоаттабеш хилийтара, массеза а массашхьа а боагІача тайпара ший авангарди лоархІам болаш хилийтара.

Вай парте реалистически мах бу эттача хьали, дукхал а гуччаь а юц кхоачашбе еш проблемаш, дагаюл уж дикагІа кхоачаш мишта е еш хьожаш. Цу тайпара гІуланхаш долаш а хІанзара хоржамий кампани а. Из йолча хана массе а оагІорахьаре анализ ю социально-экономически, политически, духовни дегІаахара дешаита, пачхахьалкхени боахамен организацей балеш, халкъо парманашка наказаш тел. Къахьегамхой ерргга предложенеш кен замечанешкен чІоагІа тернам тІабахийта хьожаргда. хІаьта парте, халкъа депутатий Советаша дІахо беча балха гІеьь терла а оргья.

Къахьегача халкъа хьаштел лаьхагІа а дезагІа а хІама яц КПСС а. Цунна гІулакх дарах, советски наьха вахара хьала а нраза а йоахо ярах цунна гу ший балха маІан. Наьха тешамахи хьаллоацаш хиларахи ноттІортолга а еш Советски Союза Коммунистически парте тешаме дуг халкъ Ленина наькъагІа, Сийлахь - боккхача Октябра наькъагІа.

Накъостий хоржархой! Советски Союза граждана! КПСС Центральни Комитето тІаьхьа кхайкх коммунистийн парте-боацарийн блока кандидатанна тІехьа кхадж тоса. Массане а цхьан догара долаш кхадж тоссарца оаш цІаьхха а хьахьохаргда парте коммунизм хьагьяран машар болча наькъа лоатт темане хийр.

Массаза а хоржамашца гІо!

Даькъала хийла вай сийлахь Даьй — Советски Социалистически Республикай Союз!

Даькъала хийла Советски Іаьдал — халкъен халкъана долен Іаьдал!

Сийле хийла Советий Махна къахьегамхой!

Ленина байракха кІал, коммунистически парте хьалхалелна — коммунизм хьаьъра кердача котадоккхаш хьалхашкахьа гІо!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

ДИКАГІБАРИЙ ЦІЕРАШ ЙОАХ ХАЛКЪО

Кердача лоархІамеча этапа чу еннай республике хоржамий кампани — СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете Къамий Советех депутаталла харжа оттабеча кандидаташта регистраци е йолаьй. Массанена а дегарлар цаІ долча хьале окружной хоржамий комиссена регистраци ьй пачхахьалкхен Іаьдала лакхерча органа депутаталла харжа оттабеча эгтара хьалхарча кандидаташта — халкъа бизза болча ваьнаьашта.

Самардийнахьа Грозне торжественни хьале хилар СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете деча хоржамий № 387 йолча Грозненски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани. Заседани хьайийллар комиссе председатела — «Грознефтегеофизика» яхача треста фрезеровщика А. И. Бодрова.

— «Красный молот», НПО «Промавтоматика» яхача заводий коллективаша, — аьлар цо, — СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьй «Красный молот» завода электросварщица С. З. Умалатова. Хоржамашта хьалхарча окружной совещане массава раьза а волаш хьалльцай С. З. Умалатовай кандидатура, цунгара дийхар СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий № 387 йолча хоржамий округе гІолла шо харжа оттайта из раьза хулга.

Комиссе председатела хоам бир, цу округе гІолла ше харжа оттайта С. З. Умалатова раьза хиннa хиларах, предложени елар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш цунна регистраци е аьнна.

Цул тІехьагІа заседане къамаьлаш даьча «Красный молот» завода электросварщица П. А. Бессалова, НПО «Промавтоматика» яхача опытни завода слесара Г. И. Винокурова, ТЭЦ-2 парткома секретара Е. М. Дементьева, КПСС Грозненски горкома секретара Л. П. Велоглазовас, кхычар хьаллаьцар С. З. Умалатована СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш регистраци е аьнна енна предложени.

Окружной хоржамий комиссе массава раьза а волаш соцам бир № 387 йолча Грозненски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа кандидат еш **Сажи Заиндиновна Умалатована**, «Красный молот» завода электросварщицана, 1953 шера яьчоа, нохчочоа, КПСС члена регистраци е.

Наурски станице СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 675 йолча Наурски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Из хьайийллар комиссе председатела — Наурски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза вонкхагІйолча жа Іуно Э. М. Хамидова. Цо хоам бир, Надтеречни района «Гвардейский» совхоза, «Шелковский» племзавода, Наурски района «Победа» яхача совхоза коллективаша КПСС ЦК член, парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов СССР Лакхехьарча Совета депутат ве кандидаталла оттаваь хиларах.

Из оттавар массава раьза а волаш хьаллаьцар хоржамашта хьалхарча окружной совещане довкъашхоша. А. В. Власовгара дийхар СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 675 йолча хоржамий округе гІолла ше харжа оттавайта из раьза хулга. Комиссе председатела хоам бир, цу округе гІолла ше харжа оттавайта А. В. Власов раьза хиннa хиларах, предложени елар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш цунна регистраци е аьнна.

Заседане кхетта къамаьлаш дир парте Наурски райкома секретара А. Н. Сундуковс, «Знаменский» совхоза комсомолан лелаерий бригадира М. М. Симбиевас, Л. Н. Толстоя цІерагІча колхозан делаеча совхоза болхлочо Н. Н. Буцинас. Ищерски юкъерча школа хьехархочо З. А. Деньхаевас. Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза экономиста Л. Л. Правдиныс, автобаза шофера В. А. Задовс. Цу массане а хьаллаьцар А. В. Власовна депутаталла харжа кандидат веш регистраци ярах йола предложени.

Окружной хоржамий комиссе массава раьза а волаш соцам бир **Александр Владимирович Власовна**, КПСС ЦК члена, парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара, 1932 шера ваьчоа, эрсечоа, КПСС члена № 675 йолча Наурски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаве кандидат веш регистраци е аьнна.

Самардийнахьа кепайоазон ЦІен вдане чу СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 672 йолча Грозненски юрта хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Заседани хьайийллар комиссе председатела — «Первое Мая» яхача колхоза ремонтни мастерской заведующе Н. В. Заречне.

— Грозненски района «Атагинский» совхозех «Первое Мая» яхача колхозех, газ чакхйоалача завода коллективаша, — аьлар цо, — массава раьза а волаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаваь КПСС ЦК член, СССР Гражданск оборона начальник — СССР оборона министра заместитель, эскара инарал А. Т. Алтунин. Хоржамашта хьалхарча окружной совещане массава раьза а волаш хьаллаьцар А. Т. Алтунина кандидатура, тІаккха совещане дакъа лаьцараша дийхар цунгара № 672 йолча Грозненски юрта хоржамий округе гІолла ше харжа оттавайта из раьза хулга. Комиссе председатела хоам бир, цу округе гІолла ше харжа оттавайта А. Т. Алтунин раьза хинна хиларах, гулбеннараш тІахьийхар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат веш цунна регистраци яра.

Заседане къамаьлаш даьча Грозненски газ чакхйоахача завода оператора А. П. Беньнос, «Атагинский» совхоза отделене управляюще Х. Анаев, КПСС Грозненски райкома секретара Л. А. Битаровс хьаллаьцар А. Т. Алтунина депутаталла харжа оттаве кандидат веш регистраци ярах йола предложени.

Окружной хоржамий комиссе массава раьза а волаш соцам бир **Александр Терентьевич Алтунина**, КПСС ЦК члена, СССР Гражданск оборона начальника — СССР оборона министра заместитела, эскара инарала, 1921 шера ваьчоа, эрсечоа, КПСС члена № 672 йолча Грозненски юрта хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаве кандидат веш регистраци е аьнна.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Из хьайийллар комиссе председатела заместитела, Сунженски хьехархочун ЦІен директора Н. Т. Ивановс. Цо хоам бир, Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозех Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхозех коллективаша XIX партсъезда цІерагІча колхоза Іаьсий леладер Н. М. Чеботаева СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутата кандидаталла оттаьль хиларах.

Хоржамашта хьалхарча окружной совещане довкъашхоша массава раьза а волаш хьаллаьцар Н. М. Чеботаевай кандидатура, цунгара дийхар цар № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гІолла ше харжа оттайта из раьза хулга. Н. Т. Ивановас хоам бир, Н. М. Чеботаева цу округе гІолла ше харжа оттайта раьза хинна хиларах, гулбеннараш тІахьийхар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаю кандидат еш цунна регистраци ярах йола предложени хьаллаьцара.

Заседане къамаьлаш дир «Самашкинский» совхоза профкома председатела М. Сулаева, «Новосельский» совхоза бригадира М. Масаевас, № 3 йолча Ачхой-Мартановски юкъерча школа хьехархочо А. В. Беляевас, «Победа» яхача колхоза механика С. Ю. Лементова. Ачхой - Мартановски мехлесхоза инженера В. Байдуева, КПСС райкома секретара М. А. Дудаева. Цар хьаллаьцар Н. М. Чеботаевана СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаю кандидат еш регистраци ярах йола предложени.

Окружной хоржамий комиссе массава раьза а волаш соцам бир **Нина Михайловна Чеботаевана**, XIX партсъезда цІерагІча колхоза Іаьсий леладечоа, 1961 шера яьчоа, эрсечоа, КПСС члена № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаю кандидат еш регистраци е аьнна.

Самардийнахьа Урус-Мартане СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 677 йолча Урус-Мартановски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Заседани хьайийллар комиссе председатела — «Гойтинский» совхоза бригадира М. И. Яшуркаева.

Цо хоам бир, Ведена района Мичурина цІерагІча совхозех Орджоникидзе цІерагІча колхозех коллективаша Мичурина цІерагІча совхоза доярка С. З. Вагуева СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат отталь хиларах. Окружной совещане дакъа лаьцараша из предложени хьал а даьца, цунгара дийхар № 677 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гІолла ше харжа оттайта из раьза хулга. ТІаккха З. С. Вагуева раьза хиннa тІехьагІа, М. И. Яшуркаева гулбеннараш тІахьийхар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат еш цунна регистраци яра.

Заседане къамаьлаш даьча «Красноармейский» совхоза свинарка Н. Т. Подлесная, Ведена района «Сельхозтехника» отделене управляюще Р. Б. Гудаева, Урус-Мартанерча № 20 йолча аптека фармацевта Д. Умаровас, КПСС Урус-Мартановски райкома секретара А. С. Бисолтановас чІоагІа раьза хиннa хьаллаьцар З. С. Вагуевана депутата кандидаталла регистраци ярах йола предложени.

Окружной хоржамий комиссе массава раьза а волаш соцам бир **Зайдат Саммаевна Вагуевана**, Мичурина цІерагІча совхоза дояркана, 1957 шера яьчоа, нохчочоа, КПСС члена № 677 йолча Урус - Мартановски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаю кандидат еш регистраци е аьнна.

4 марта — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш

ГІУЛАКХА ЛОАРХІАМ КХЕТАБЕШ

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара кийчо ера болх. ДикагІа дІаболабьрох я заведующи городерча кхоалагІча юкъерча школа директор А. В. Березенков волча цу школера хоржамий участок. 45 агитатор чувоагІаш я укказа, агитколлектив. Цунна чубоагІа «Малгобекнефть» НГДУ, ОРС-а, маькхъеча завода болхлой, № 3 йолча юкъерча школа хьехархой.

Агитпуните вІаштІехьдаьккхад укказа баьхкаче харжархошта эшаргІа аьнна мел хетар. Справкий стол, керда газеташ, журналаш да. СССР-а, РСФСР-а, НГІАССР-а Конституцеш, кхыдола хоржамий хьакъехьара литература да ярсий а гІалгІай а меттала. Хьакха телевизор я.

Доккхача алапаца кхаь хьалтехад укх шера 4 марте вай пачхахьалкхен Лакхехьарча органий хоржамаш дара хьакъехьара СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долаь Закон, агитаторий дежурства график, агитцентра организационни политико-кхетамен балха план. Цу планах лелабу агитцентра берриеа болх.

— Дика чакхъяьлар агитпуните харжархошта городерча прокурора заместитела нох. Тутаева «Социалистически вахара закона кхоачашдарах» йийца лекц, — дувц агитцентра заведующе А. В. Березенковс. — Тха участкерча харжархоех 54 саг вІашагІкхийттабар лекце. Дукха бола бир тха агитаторашa района кулгалдахой харжархошца вІашагІкхетара кийчо еш а. Цига а шозза а шо-шоай участкашка харжархой Золча баха хилар, цар лотьамаш, царна эшараш дІаяз а даь хьалхехьа горкомий горисполкомен дІадолар.

Дукха боах ба тха агитаторий бе безар. Кхадж тосса дия хьатІакхачалехаь къостаде деза малагІа харжархой вахте хургба, шамогаш больнице, участие хьабаима могаргдоацараш малаш ба. Царна шоай боккъо кхачаше могаргдоль хьалаш вІаштІехьдаха деза агиторий хоржамий комиссеца цхьана.

Кагийча наха социалистически демократе бокъонаш дІайовзийташ дукхача оагІонех болх лелабу агитколлектива.

Иштта дика лелабу хоржамашта кийчо яра болх городерча № 18 йолча юкъерча школерча агитпуните а (заведующи М. Ш. Точиев). Укхала агитатораша шоай участкашкарча харжархошца къамаьлаш даьд хоржамашкара хоржамашка кхачча йолча хана город, юрташ, товеш лакхдаьккача гІуланхех, Лакхехьарча Совете хоржамаш дара положенеш, хоржамашта кийчо ярца дувзаденнача кхычи дешех.

А. ХАРСИЕВ.

Кхетам балари образовании

ШИ СИСТЕМА: ПРОСВЕЩЕНЕХ ХЬАХИННАРАШ

«1963 шера дена 1980 шерага кхаччалца йолча хана чукь американски дешархой дешарах мишта кхет хьожаш даьча тохкамех хьадуларашт тІа-тІа вогІа хулаш хьалахьнад... Эггара чІоагІагІа цец доваш хІама да вай мехкарча 17 шу даьннача кагийча нахах иттлагІа дакъа практически деша а язде а ца ховш хилар», — аьнна заявлеци йир дукха за йоацаш Индианополисе образоване лакхача боарамга яхаш хиннача къамаш форуме шеча къамьал деш США президента Р. Рейгана.

«КІоаргга реформаш эшаш я американски просвещене система, кертагІдаьнкхар цо. ХІана аьча, из йистетьикхараштта юкъе «сон дукха ба— болх бе а дІахо деша а кийча боацараш».

«Кхыдолча промышленно дегІадаьккхача мехкашта нийсдича тІа-тІа дукхагІа тІехьадусаш латт вай математикий естественни Іилманаш санна долча керттерча дисциплинашта», — аьнна ше цу гІуланха сагота хилар дІахайтар США президента. Хьалхаца мегаргдолча массе лат дувцаш, хьоккхалуш хьоахадир во Советски Союзе дешар хьехара гІулакх мишта лаьтт, укказа «алгебрах геометрех кІийлешаш дешархоцта юкъхьанцарча школе йоаьийташ хилари» хІаьта «инженераш вайнгачул пхеза дукхагІа арахецаш хилари...» белгал а доккхаш.

Индианаполисе деш хиннар дар американцаша шоай хьоаге дена чІоагІа тІарайль а юкъча вІашагІкхийттача Штаташтех Советски Союзах юкъерча «сиххa знанеш Іоаяра» хьакъехьарча шай тайпарча яхха итогий хьисапе хІама.

Дешар хьехара система дикагІа мичахьа я — США е СССР? Иштта хаттар дир Американга ше сенатор воллаш (тІехьагІа президент хиннача) Дж. Кеннеде, дага а доаццаш кхаьчча хоамо американцашта корраттІбаьхкача хана: 1957 шера октябрь бетта массанел а хьалха Спутник - 1 урагІа а кхийта космонавтика эра цар е ца еллаш эрсаша хьайийллача.

США кепайоазо тІа а конгрессе а вІаьхчача хана даьлтар, цу ханарча ФБР шефа Гувера «кхерамеш эффективни» а «масса а оагІорахьарча коммунистически вызова эгтара лоархІамегІара аспект» я аьннача, советски чунца из нийс а еш хинна, образоване американски система даьнъера Іалаьмате эра къовсамаш.

«ИВАНА ХОВШ ДАР, ХОВШ ВАЦ ДЖОННИ»

Советски юкъера школа лаьккхар кийчо дикагІа йолаш я, американски ший нийсархочунчул», — аьннад 1957 шера ноябрь бетта оттаьча США унакцІеной, просвещене, социальни Іалашон министерства доклада тІа. Цул совгІа, «американски университетий дукха студенташ советски школа кхоалгІча классий дешархоша нийслуш бац «Іилмаи знанешта».

Кастта цу гІуланхах шоаш а тайпар, СССР баьхкача, малхбузехьара «инспекторашь». США арадаьлар «Ивана ховш дар, хац Джона» яхачун тайпара дола книжкаш выводаш а йолаш: СССР юкъерча школа (10—11 класс) дикагІа лу кийчо, США (12 класс) чул, математика, физика е химе даьлъе метал, иштта географе, исторе, литературе меттай даькье а.

Бакъда, уж оценкаш 50—60 шерашта йоагІаш я. ХІаьта цул тІехьагІа дукха хІамаш хуцаденнад. «Эрсий тІахьехара» жоп хуш, американцаш болабелар «Советски образовани» яха журнал арадаха, СССР культурни революце опыт йовза, хьалхьадар Іалделаш, цхьадола толамаш даьхар. Амма советски школа а яцар цхьан меттера леттаж. Шийна а доазол декъа а карагІдийна дика дараш цолгІаре а луваш, цо эксперименташ йора, юкъекхухьар школ дика хилар хьатойта кердадараш, эргадаьхараш, къаьстта 60—70 шерашка дерригаш берашт юкъерча образоване школга чулацийтарга доаяча шерашка.

ХІанз вай мехкарча лакхерча классий дешархоша Іомаду цхьан ханe алкха ву за програмча тІа мара из а массане тІа а доацаш ца хинараш интегральни исчислене элементаш, векторни алгебра, и. кх. дІ. Дукхача шерашка хиннача хеши дІанийбераштa яьча испытаней итогаш яйзача социологаша тешал ду хІанз университеташка, институташка, техникумашка, училищашка деша ухараш хьалха цІаккха а ца хиннача бесса хІамаш ховш а знанеш йолаш а бола кагирхой хилара.

Цунца цхьана, дукха за йоацаш президента гІонча Дж. Кейворта мухІарло ма дарра, США «1970 шера дена белгалъяьнна я школаш йистейоахарашкара математикий естественни Іилмаий даькъера хьадехараш массанахьа а лохдара тенденци. хІаьта гІулакх талхара белгалоаш дукхача хІамаех гуш а хилар». Уж дешаш доалалаь «Санди стар» яхача канадски газето 1982 шера. Цо иштта массенa параллель оттайир итт шера дешача СССР юкъерча школазанен шийтта шера дешача США школазанен юкъе. Иштта, геометри духхьал цхьан шера мара Іомадац саго США парте тІа вагІаш (СССР — пхе шера), хими а иштта шера (СССР — диъ шера). Дешара плал цаІ йолча СССР берригача дешархоша Іомаю из химе а (США — 16 процент), кхыча мехкий метташ а (США — 20 процентал кІезигагІа бераша) и. кх. дІ.

ЯХЬ ЛЕЛАЕ «СИХХА ЗНАНЕШ ІОМАЯРА», СИХХА ГЕРЗ ХЬАДАРА ЦА А ЛЕЛАЕШ

«Америкера юкъера образовани йоча хьала тІара яккхара» тІахьехар 1980 шере а «ЮС ньюс энд уорлд рипорт» яхача журнало. дІа а хойтар, дукха американски эксперташ хешар хьехарен кхетам баларен дакъерча маьхаленгий мах юхаоттабера тІехьа ба. Советски Союза хьалхара спутник урагІа яхийтаро из хІама дайттача бесса.

ХІаьта хІанз — Индианаполисера форум. Къамаьлаш цІенхаштта долчоа тара да, амма Рейгана кІезига бухь бийра «цецбоаккхаш йолча факта: эксперташ дикча лоархІамех, США юкъера школа йистейоахараштa юкъе грамотность геттара доха ярашa лоаьа даькъе 13—20 процента гарга гІерташ да (кІай боацараштa юкъе — 40 процентага кхоач). Президент ца салаш Інйра, шо Іаьдала керте эттача гІоне кадраш кийчъяра, царна бе болх хилийтара гІулакх чІоагІа телхад аьнна. Цу тІа а кІезиг дукха мара деша а язде а ца ховш бола нах сов дукха хилар кхы а совбоах хишта а Іалахьмате дукха бола бе болх боацараш.

Цу проблемаша дІадех Вашингтоно мехка социально-культурни даькъе эшараштa чІоагІа тернам тІабохийтилга. США общественностo дІадех сутара яьна Пентагон юхе ца а гІерташ, школайн вузийн хьашташ дикагІа Іалашдар.

Дунен тІа эггара образованнегІа йолча советски обществах дийцача, цо даим лакхъю социально-культурни сфере еш йола расходаш, ший дешарен кхетам баларен система дегІайоалаю, керттера теркам цун дикал лакхьяра тІа а ухийташ. Кхетадеш да, цун а и, ший проблемаш, хІаьта цо уж дала юаца а юац, цхьаьа геттара ера а юцаш. Амма Советски Союзерча а доазол декъарча а кхмоеттел цун эттара бирсагІа болча кхитакашта а гучаданнадац е даттара лехача хоре а дагІац вІашагІкхийттача Штаташкара дараш санна дола харцахьера хІамаши кризисни гІулакхаш.

СССР а кастта е лаьрхІад школьни реформа. Амма из яра бахьан советски школа арахецараш дукхагІча даьнъе дешар во ховш хилар, уж е вож предметаш хьехара кхыча промышленни державел тІехьалатташ хилар е кхыйола «цецбоаккха факташ» яц. Цу реформа де дезар да юкъерен профессионально - технически образовани кхы а чІоагІагІа хІанзарча хана хьежна же хургьр хиннача социализма этапо а НТР зама а дІадехараштa дикагІа тІатовжаш хилийтар.

Цунах тара дола хувцамаш толаме цкъа чакхдаьха Іийнадац. Масала, массанега а дешийтар юкъедоаладеш: 30-ча шерашка диъ шера, 50-ча шерашка ворхІ шера, 70-ча шерашка итт шера. СССР кийча я цу тайпарча эргалоний опыт кхыча мехкаца хувца а дерригача халкъашта бериат даргдолча моллагІча машара яхье юкъе дакъа лаца а.

Лев БОБРОВ, АПН обозреватель.

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ЛЕХАЧАРНА КОРАДОАГIА

Вай республика хин боахамен мелиорацен министерства заказаш кхоачашдеш я «Чеченингушводстрой» управленена чуйоагIа Аргунски аьшнабетонни хIамаш хьаю завод. Цо арахец юрта боахама тIинцлошта лаьрхIа 40 тайпа изделеш. ХIаначул тIаьо шу хьалха «ЧИВС» управленена чуйоагIаш кхиннача гIонна йолча цеха ларда тIа хьакхиннача шу завода технологически оборудовани тишъенна хиле а хан-ханнахьа профилактически хьажараш чакхдахарахи, текущии капитальнии ремонташ ярахи предприяте вIаштIехьдоал овсарле лох ца йолийташ дика къахьегама толамаш даха.

Аьшкабетонни хIамаш хьаеш йола Аргунски завод Шалински районе нормативно-цIена продукци хьаярга эггара хьалха яьннача предприятеех цаI я.

Вайна ховш долча тайпара нормативно - цIенача продукце оптови мехка тIерадоаккха материально - техническ и пайдалга а электроэнергега а дIадодар. Дика лоархIабир аргунски бетонщикаш цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера декхарех. Ханал хьалха, 20 декабре, рапорт делар цар продукци махькала яккхара даьнъе шера декхар кхоачашдарах. Цу юкъа къахьегама овсарле пхи процент лаккхъелар.

Ер шу дIадолалушше а уж толамаш кхы а дикагIа хилийтара тIадерзадаь балхаш чакхдаьхар завода администраце, партийни профсоюзни организацеша. Царех керттердар да КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума материалаш завода хIора болхлочо, инженерно - технически болхлочо теркам тIабоахийташ Iомаяь хилари завода болхлоша уж ларде а лувцаш къахьегалгеи.

— Вайна ховш ма хиллара, — йоах завода директора Абубакаров Султана, — къахьегама овсарле дIадахача шера баьче балха итогех пхи процент лакхъеннай, хIаьта продукцега дIадодар лохдара гIулакх сел дика да аьлча-м бакъхургдац. Декабрьски Пленум хинначул тIехьагIа бокъонца гучадаьлар тхона из гIулакх тха хила дезача боарaне доацилга. Цудухьа укх шера социалистически декхараш тIеэцара хана оаха кхыдолча гIулакхашца цхьана продукцега дIадодар 0,8 процент лохде лаьрхIад.

Массаза санна кхычарна шоашкара хьохкам телаш къахьег заводе Садулаев Салман керте латтача бетонщикийн Демишев Iаьла-Хьажас кулгалдеча арматурщикийн бригадай коллективаша. Царел тIехьа ца юсаш болх беш я Темирсултанов Абубакара кулгалду слесарий бригада а. Къахьегама толамаш шоаш хьахулаш доацилга массанена дика хов. Уж хьахул болхлой говзалах, цар къахьегамах, кулгалхоша къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхарах. Заводе дIадахача шера балха юкъейоалайир цхьацайола технологически а организаци опии а мероприятеш. Цар торо хулийтаргъя арахецача продукце дикал, производства эффективность лакхъе. Масала, йовхала энерги вIезигагIа йовргIоваш цхьадолча яьшта реконструкци йир. Из бахьан долаш вIаштIехьдаьлар кхо эзар гигакалори йовхала энерги шера зехьа йовргIоваш хоe. Иштта кхыйола мероприятеши рационализаторий предложенеши дIадаха шу чакхдоалаш балха юкъейоалаярах, хIана укх шера, шизарь бутт чакхбоалаш хоалуш айлар къахьегама овсарлеи арахецача продукце дикали.

— Тха завода интернациональни коллектив укх шарх ворхI шера яхар санна социалистически яхь лелаеш я Херсонски областа Наховски аьшнабетонни хIамаш хьеча завода коллективаца, — яхаш дувц Абубакаров Султана, — дIадахача шера баьча балха итогах котало тхоганьа йолаш хилар. Цхьабакъда, цу толамех кхоачамбаь совца дага дац тхо. Цул совгIа, тхона цу яхьо гIо ду вIаший балха опыт дIа-юха эца, кийслуш доле кхоачамбоацараш вIаший дага а дувлаш дIадахара накъяш лаха.

Дог хьесташ да завода тахьанаре толамаш, ХIаьта кердача лакхаленашка кхача коллективана гIо ду хьалхашка латта декхараш ма дарра довзаш хилари цар бехктохкам ма барра кхетабеш хиларои. ЦхьайттталагIча пятилетка дивлагIа шу соахкарчул кхы а дикагIа толамаш даьха по чакхдовиххаргхиларах теша а лов.

А. МУЦУРАЕВ.

ПОДЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧССР. Пражски метрох вла беигъо а йолаш оал чехословацко - советски доттагIала объект. Из хьалхьо Советски Союзера кийтача низ болча проходчески техника новкъосталца, советски специалисташа технически гIо а деш.

ХIанзале а 20 километр нахьъаш дехкад даьтта хIалгIолла. Цар а чIоагIа новкъостал даьд городе гIолла транспортни ... дIа-хьа кхуллара проблема къоастара.

Пражски метрополитена юлайн латтача кхоалагIча линерча «Московски» станце хIамэ вIашагIйоллаш латт ленинградски машинаштераша кийтаьь эскалаторни оборудовани. СССР-ен ЧССР-ен правительствашта юкъе яьча соглашенешца хьехьа советски архитекторашн специалисташа ба хула отделка е эзарош. Цу кхьан на Москверча Серпуховски радиусе «Пражская» яха станци кийчъергъя чехословецки специалисташа.

СУРТА ТIА: «Московски» яхача станце эскалатор дIаоттаеча хана. Ленинградера специалист В. П. Миронов (юкъерар), цун [redacted] коллегаш Иосеф Ванинек (аьрдехьа) Мирослав Трёгнер.

ЧТК—ТАСС сурт.

4 феврале—СССР-ан СРР-аней юкъе доттагIало, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал даро хьакъехьарча Договора 36 шу (1948 ш.)

ПХИ БIОАЛАГIА

...Гайна дIадоладеначa ден иIай бессача дехках дIакхесса хIама санна чакхьижкхар машин, тIакха, дIа-юха а терке, ургIа хьийдар шехал латтача сийнача ... денгахьа.

1978 шера майсин IуйрнIйна Вакау яхача румынски города аэродромера гIеттар эггара хьалхара Як-52. Цул тIехьагIа кхо шу даьлча дукен халгаьшта юкъерча лоархIамеча форуме — Ле Буржерча гIоръльнача парижски авиасалоне вIаламен тIехдика кхоачашйир самолето, сийлахьа дипломи сезоне «толашагIа йола акробат» яха еза цIии яхьаш цIа а ера. Из яр эггара тIех йолча пилотажа йиза клосс парижски сигала хьахьийкха йола самолет.

ХIаьта а, дIайдаьзa тIадожадаь берригча тохкамхой къаьлара декхар хиларах, хIара самолет, из хьеттел серийни, бIаьза обкатна яь модель яае а, царна «кIоарг яр, гIетта леза Iомае езаш йола». Эггара хьалхарча пилото, цIаькха графикага а хьежа, новкъа доллалехьа а юкъагIбакхиар парсIата кинь, тайкна шийгахьара дIалостайир штурвал. Машен юха а сатийна латтеча иIайча морхацта юкъеяхар, тIаккха, царна юкъера Iоаpa а ийикха, бIуь бiлла чуйолаелар... Тохнамаш деш дар борта тIа латта номер «500» йолча Як-52 яхача самолет.

Сигала гIоада беча накъага чIоагIа саготтеш хьежаш даттарашта юкъе бар керттерча даьнъе мел хинна а цу событеца бувзабенна бола а мах. Укхал бар хургболча пилоташтен спортсмений тренировкаштен лаархIа нa самолет вIаштIехьйоаккхаш хиннача Яковлева-зIамагIчун Конструкторски бюрора болхлой. Кхотабенна латтар барьера къахьега гулбенна, Вакаууна керда йола производство цхьана къахь хьегаш вIаштIехьъаьхкхам нарассаьи бола советски румынски специалисташ. Царца бер сигала гIолла тохкама деча наьъкьий серене юньеахийта Як вIашагIйоллаши кийчъеши хиннараш а — авиационни завода болхлой, техникаш, инженераш.

Массаза а санна, эггара хьалха сигала гIолла бечa наьъга вахa юхаенaчул тIехьа полковникагара Корнелиу Команагера (из вар самолет лехкаш хиннар) водительски праваш... дIеяхар санна дола таIп-тайпара истореш дар дувцаш. ГIулакх миштa дар аьлча, из Iоессачул тIехьагIа гIадбахь, массеза а иштта деш ма хиллара, цхьана пола шампански а мена, цIабаха шийчбенна хиннаб, тIаккха цигтача ена хьезттай милици. Посте латтачо, цийга дупцачулга сабарца ла а дийгIа, цар толам даьнъала а бийца. прамаш юкаенний... шоллагIча дийнахьа.

Гулбеннача наха юкъе сай хьаьпах — 25 шу даьнна волча авиационни механиках Константин Вирзанах бIарг хьийттар са. Цун кулгашта юкъе гIолла чакхьъльнаяр еррига — пхи бIаь самолет. ХIаьта из самолет эггара хьалхара, цунна хийттачох «эггара халагIа» яр, из вIашагIйоллача хана бийса яхаьлца хала нъахьийгадар цо цшй коллегашна. заводехой специалистащен советски конструкторашцен: Цхьа бахьан доашаш вIалла а тилаяц, по шох «вай бер» наьна цIе, дах сапла хIала бац вынацунца бувзам хиларен йоакко ярев майан цуний чу а доссадаь.

ХIана бIарга овшадна некъайоаккхаш вар из ший пхи бIоалагIа машин. Дагадехар, цул хьалххагIа ше къамаьл деча хана ше боккъонца бола механик хилар кхаь шера болх баьчул тIехьагIа мараходендац сона, зонна цо мукIарал дар. Веша аьлча, заводе Якаш арахеца йоланнача хана, духхьал цар хьалхатайттав из знанеш кIоаргъяргахьа, квалификаци лакхъяргахьа, цар Iомаваьа технологически дисциплина чIоагIа лелае. ХIаьта къахьегта цунна ма дошкха хIама дар хIара дейна, цкъаза а хIара сахьата «Яковлева фирма» инкалаша цхьана ... лар.

— Фуд ма дагардар, Константин?

— Дошкаа дар! Вай ма ... наьх, вай юкъарча къахьегамах...

Байкьдар аьлча, Вакау дохкал ду авиапе даьнъе вай шехийтта юкъера кооперие эггара хьалхара опыт — Як-52 хьоар — духхьал цу городе вIаштIехьъайнихарах а. Толаме, вIаший гIойле йолаш дIайойлолча хана берриге хургIолаш я опыт. СССР-а заказах укхаза хьеш йолча самолеташта заииаш ух Венгрера, Польшера, Чехословакера, кхьча мехкашкара. Иштта тIехь-тIехье дукхагIа хоатташ хиларах производство шерьш заводо. Хьалъеш я керда моторни пех, модернизаци еш я хIана болх беш йолча, самолеташ вIашагIъехача динешта. Кастта хьакхоачаргйолаш я Iомалуш - тренировкаш еш йолча самолета керда модель — цхьан сага моттиг йола Як-53. Уйла тIеозаш йола кхы тайпа проекташ а я авиастроителий «портфеле».

— Тхона чIоагIа сий долаш да дунен самолетостроене керттера поаншеш лийнача Советски Союза партнер хилар, — йоах завода керттерча инженера Константин Крачуна. — Советски предприятеша, Iилмани конструкторски организацеша даьча технически гIовр тхога йиш хилийтай тоалане машин лоацпача хана арахецилга вIаштIехьдаккха а производства проектии боарамга кхача а. ЧIоагI а кIоарг а декхад вай мехкий самолеташ ерашта юкъера юкъарчал доацпаш йола бувзамаш. ХIаьта бIарчча хьийцача, цхьана леладу уж гIулакхаш тха коллективана йоккха стимул а дегIаяраи эргальна тоаллараи, профессиональни санна, иштта производственни а майанга диллача. ХIаьта из-м цу тIа цхьаьна в IотIкхтоаргIар, вай обьетах когIIортолга а еш: из — цхьана леладеча гIулакхий социалистически модель, цхьан партнеро ший боарамга кхоачавеш вож айвар, цу тайпара, дIахо цхьана дахар дуьйла.

...Хьайкеа аитара тIаера самолет. Цунна духьалбиха дIаарабьлар ших, бетон бихха шерра майда дIалацьа. цу хана зIамиг а сина, бериша лохзееран шерг а хюина дIаьттача санна хийтар машина.

Кабина чура ара а вахана, трапа тIа гIолле Iонlалаьннача шин саго йоккхача комиссега хоай бар — шинь графикагIен боараиагIен хилар...

Геннадий АВАЛОВ,
АПН соб. корр.

Бакау — Бухарест.

ДИКА КЪАХЬЕГ

Техника кийча хилара коэффициент лакха хилийтара къахьегача болхлоша юкъе хьнаре дакъа доацарех цаI ва слесарь-медник волаш «Назрановский» совхозе къахьега Мерешков Илез. Тхъаь илх шу даьнад цо цига болх бу. Радиатор тоае езаш хуле, моллагIча Iург дaьннача трубнака, е кхыча хIаманна лотор де дезаш моттиг нийсъелча, дукхача шерашке къахьегаш ше Iоаяь опыти говзали хьахьоккхаш сихен дикен чакхдоаккх хьинев долча Илеза шийна тIадела гIулахх. Цун къахьегам дукхаьа белгалбаьккхаб сийлен грамоташца, кхчи премешца, кхыча совгIаташца.

Шалински района къахьегамхой инициатива хьал а лавцa, шоай юкейса тракторaш, автомобилаш, комбайнаш тоаль яш гIерташ тIатIа болх беш боахк сесхола мастерскера болхлой. ХIана аьлча, цар дика кхетаду бIаьстан ханашкара балхаш дIадолалуча хана ерригa юрт боахама техника ремонт яь а яьнкха кийча ца хуле, боахама лаьтта леладара, хьайбай продукташ яхара даьнъа доккха се хургхилар.

— ХIара дийвахьа цаIи ахишкъа балха корма цхоачапъеш, овсарле лакха йолаш къахьег слесаремотористa Тохов Муъсас. слесарь - медника Мерешнов Илеза, тоxара Гадиев Махьмада, кхыча дукхача рецентиннаша, механизатораша. Цудухьа толаме кхоачаш а ду тха совхоза коллективо сизен дикен техника тоаяра тIайда декхараш, — йоах шоай болхлоех доклал а деш керттерча инженера Барханоев Iалихана.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТIА: «Назрановский» совхоза слесарь-медник Мерешков Илез.

И. ПЛИЕВА сурт.

Проблеме оттаю

ПАЙДА ЭЦА БЕЗА ТОРОНАШ

Боккха теркам тIабоххийт укх тIеххьарча хана партен правительствaсп халкъa дукха эша товараш дукхагIен дахагIен арахецара. Цох ланна дийцар партe XXVI съезде а дуй тIеххьагIа хиннача КПСС Централни Комитета Пленумашна а. Из дош хьоаьнд дукха ха йоацаш хиннача XVIII Нохч-ГIалгIай областной партийни конференце а.

Республика промышленни предприятешка хьадеш а арахецаш а да халкъа эша товараш. Бакъда, царех бназа кхоечам хилац. Дать шу хьалха Грозне болх бе йолайлийтар мехка кхыча моттигашка шерра яьрка йола цIагIа къа а хьегаш, халкъа эша товараш арахеца производство. Хьайилдар цIагIа къахьегара йола комбинат. Из производство сиха дегIайоагIа. Эггара хьалхарча шера цига болх беш 550 саг вара вацар. Цар цу цхьан шера арахийцар цхьа миллион сом гергга мах бола халкъа эша товараш. ХIаьта дIадахача шера, ваьшта аьлча, комбинат йилдача дивлагIча шера болх беш 1400 саг а ва, 2317 эзар сома махьа продукци яра а хийцай.

Комбината болхлоша хьаду бIарчача тхяв а ах тха кхийта а аьхкига барсалаш, кхалнаьха а берий а кочамаш, пIелгаш дола а доаца а кулгахйоахкораш, кхалнахьа тIатохкаю кийнаш, кий хьерчаю пирфаш, кхыраш. Цига хьаю гIайба а юбрагIа а лоачараш, метта тIа туьса кисеш, кандараш, искусственни а воппа боккъонца болча а бокхах жилеташ, душегрейкаш, кхыраш. Резинахи пластмасса материалехи хьеду автомобилий наIарий, ковраш, цар салона чу туьса кIувсаш, дахчах ю тайп - тайпара хIамаш иштта кх. дI.

Дика дIайиду комбината дань кхалнахьен берийн бараш. Комбинате заказаш ух Карагандера, Ташкертера, Тюменера, кхыча городашкара.

ХIаьта хьеш йола хIамаш дукхагIъараш тайп - тайпарча отходех еш я.

— Тха хьае бiиш яр, — йоах комбината директора, Лорсанов Хьамзата, — кхи а дукхаха тайпа наха эша хIамаш: керамически изделеш, кораш, наIараш, боккийча наха тIаювхаю ичигаш яха кIаьда ижкаш, хьамча калошаш, кхыраш, Базар тIа, масала, цIагIа хьенaча новрах 5 сом доаккх. Тха уж новраш хьаду производство шерье йиш яр. ХIаьта мехка дукхача моттигашка доацаш а чIоагIа эшаш а да новраш. Вайцта йоккхий тороназ я уж новраш хьадара: дола тIабоал вай дукхача районашка новрий борш. Вахача наха эша уж товараш хьадара материальни база яц. ХIаьта хIана комбината болхлоша кулгацца бела бу, берригача балхах 80 процент совгIа. Къахьегама овсарле лакхъяре чIоагIа эшна да из. Товаш яц наха цIаьгIа - дIаяла машинаш, цехашна оборудовани.

Комбината Грозненски, Наьсарен, Гудермесски, Надтеречни, Наурски, Ачхой-Мартановски районашкарча участкашна цIагIа хIама цa эшаш бeppига болх бу кулгашца, машинаца къа ца хьегаш.

ЦIагIа болх баргбола мукъа мах республике дукха-ба. ХIана комбинате болх бераш хьанийнача, царех цхьа процент а дац аьлча, харахургдац. Болх бе ховргдола пенсионераш, цIеннoаной хилара совгIа, сезонни балхаш дIадаьннaчул тIехьагIа цIагIа болх булургбар колхозий, совхозий болхлошка, кхычарга а. ХIаьта цIагIа цу методагIа къахьегаро бераш къахьега Iомадергдар.

Мехка кхыча моттигашка чIоагIа держаш гIулакх да цIагIа къахьегила. Масала, вайна лоалахерча Ставропольски крае болх беш я цIагIа болх беча наьха йоккха объединени. Цо шера 11 миллион мах наха дукха эша товараш арахец. Иштта йола объединенеш я Московски, Ленинградски областашка, кхычахьа.

Цу тайпара, цIагIа къахьегара гIулакх чIоагIа дарнаш мехка а наха а боккха пайдане да. Бакъда, ала доагIа вай республика моттигерча промышленноста, районий партийни советски органаша цу гIулакха боагIаш бола теркам ца бар.

Къахьега ховргдолех могаргдолен мукъа нах дукха болча вай республике, из экономически лоархIаме хинна ца Iеш, социально - политически даьнъе а боккха теркам тIабахийта боагIаш хIама да.

Ю. ТЕГАЛОВ.

Калейдоскоп

20 ШЕРА ... КХАЧА ГIЕРТАШ

1952—1958 шерашка Тайхача океана тIа англичаша ядерни герза даьча тохнамех шоашта даьнна зенаш Великобритане правительствага дIадехаш барий дешаш духхьашка дувцарга судашка, хетаргахьа, хьаlтIаьсагIа шу доладеннача хана.

12 эзар совгIа англичанийн хиннав уж тохнамаш деча духхьдукхача ... 51 шу даьннача Томин Спенса тешал ду: «Тхо-м кхыметтел деII лорадаш дола бараьхaш а тедашр. ДукхагIа йолча хана аникаш хургболча сетIоракса букъ а йеоабий дIауттар тхо. Тхона-м кхыметтел ала а оалар, баьде бIаргасьнаш декхача ве а могаргба аннкам аьле». Ассоциаце председатель Кен Манджиллн 19 шу даьнна сатте волаш 1958 шера Рождества яхача гIайрея тIа ядерни тохнамаш деча пхеза хиннав. Кулгаш лелаш дац цун хIана, сихха кхал бIаргаш.

Ядерни тохнамаш деча даьнъе лоацаш хиначa ворхI бIаь гаргарча саго хьадай ядерни тохнамаш деча айпбаьнарий Ассоциаци. Ткъо шу совгIа ха я из шоай унахцIеноика даьча зeкна правительствага компенсаци яйта гIерташ йола.

ДукхагIа бераш ренови лазараш хинна бацарех, кIезига моттигаш яц хьалха тIема гIулаккхаш даьрий бераш а берий бераш а Iодешкехьа айпе хулаш. Цу гIуланна юкъе юкъарчал доацаш дакъа лаьцарех дукхабараш дийна боацаш ба хIана, цудухьа правительства я ... еш ба цар истийн бераши.

ЙОАЗУВ ХОВШ БОАЦА ДЕШАРХОЙ

Математикаха, естественни Iилмаех, географех йолча знанеш боарамга диллача бокх дегIадаьхача капиталистически мехкашарчa шоай хапарча берашна мийслича эггара тIеххьарча моттиге латт американски дешархой. Цу тайпара вывод яьй Австрале, Канаде, Англе, Франце, Японе, Швеце, Швейцаре, США юкъарча школай 6-ча классашка дешаш долча берий знанеш миштай хьаннача «Даллас таймс геральд» яхача газето.

Кхоачам ба, дукха хIама цa эшаш хIара пхелагIча «юкъерча» американски дешархочо карта тIа... ВIашагIнхийтта Штаташ хьахьокха могаш цар аьлча. Тохнамех хьахиннараша бакъду, дукха ха йоацаш шe оттаьнча лаьрххIача доклада тIа «образоване даьнъе» духхьал ше цхьанне гера Iодиала дола кхам хилар кхерам болаш я ВIашагIнхийтта Штаташ аьнна дадаьча образоване система эргаьнкха тоаяра йолча комиссена хетараш яйса хилар.

Специалисташта хетачох, итта хьал Iаьвшате кхерам да. 17 шу даьннача гранданех 13 процент доацаш бараш практически деша а йоде а ца ховш ба дахац. ХIаьта нагийча къамех барашта юкъе — 40 процент. Математика хьахархой хила безача моттигех ахаш гергга яраш вакантни я а диплом йоашача хьехархоша дIалийна я ХIара пхи дешархочох цхьанне институте юкъера школе.

РЕЦЕПТИЙ КОЛЛЕКЦИ

600 къаьстта махке а йолаш йола 20 эзар совгIа рецепт тульайй халкъа медицина Ханойски Iилма-тохкама института белхахоша.

25 шу хьалха хьаьча институте Iаламате боккха бIаьх баьб. Уж нахаш я. Масала, древнекитайски меттаьра вьетнамски меттала икха XIV бIаьшере вахача гIофвшача вьетнамски лора Туэ Тиня произведенеш а юкъейоалаш дола 150 цIехезача вьетнамски лора балхаш а шаьъдоагIаш йола коллекци. «Наулбеxван лаьттаь молхай баьцовгIаши», «Молхай баьцашна дарба дира правилаши» яхача цун книгнех тахан а тIехьа вайда ийбу вьетнамски лораша.

Коллекцеца да, хIаьта чIоагIа Iомадеш а да иштта XVIII бIаьшере вахача сийлахь воккхача вьетнамски медика — Хай Тхионг Лан Онга еттадаь тилъаь бархI томах латта медицински энциклопеди.

ХИ ТIА ЛЕЛАШ ЙОЛА САХАРА

Советски спутникий гIонца Сахара юкъе Ливански яьссалене гучабаькхаб Iалаьмате боккха лаьттак кIалхара тезача хи форд. Хетаргахьарча лоархIамех, сомача гIонара тIоанашта кIал да Нил яхача додача хиво тIеххьарча шк бIаь шера форда чудихьар кисcел хиб. Из тоъаргда Ливена шийна мел эшача дIаахийта 400 шерал совгIача хана.

Оттаьнча проектах 2 эзар километр бIаьхача трубопроводе гIолла Ливе духь-духьача районашкен городашкен кхоачарга хий. Ше морг Африке хIаьнaлца хьабIарга а йоазаа йола из гIаш ло хьалхьаьккха лаьрхIад 10 шера.

Специалисташта хетачох, хиво дийдертда 185 эзар гектар йола даьсса улла лаьтта, йиш хуаьйтерга 1 миллион кертага илоешаш жан 250 эзар бежии тIатоха.

АНТАРКТИДЕРА ИНДИЯСКИ ПОСЕЛОК

Шн кхаьсаг а юкъейолаш вола 83 Iилманхой специалисти юкъевоагIаш я «Финн поларис» яхача кема тIа Панадии яхача портера арельнна кхоалагIа индийски антарктически экспедици.

Аххан ха чакхьлелехьа хьаьъе лаьрхIа ба шан континента тIа эггара хьалхара хилла болх беш хургйола поселок. Индийски экспедицерча шийта саго бийтта бутт боаккхартба цу лагере. Индеца хадимза телефонни а телевизионни а бувзам лоаттабергба спутникага гIолла.

Iилманхошта хьалханиа оттадаьд континента исторeца юэзенна проблемаш йоазара, хIаьта иштта цун минерални залашаг, шан структураш, сомача шан тIоанашта юкъера нора йоагIа метеориташ йоазара, метеорологически биохимически тохкамаш дара декхараш. Бокхa болу ба лаьрхIад океанографе, геологе, геофизика, микробиологе даьнъе.

КОЛИБРАШ БЕЛГАЛДУВЛА ГIЕРТАШ ДА

Кхо бIаь совгIа тайпа юкъедоагIа колибрей дезала. Массанена а ховш да, уж дуненa тIа эггара зIаьмагIа дола хьазилгаш долга. ДIаьха хул уж шинетгара лах сантиметрга кхочаш. Царех цхьадарий доал дерригга 2 грамм мара хилац. Америке дах колибраш. Цар дуа хIама да неттара членистоногаш доделе зIамига хIамаши.

Эггара чIоагIагIа теркам тIаоаши дола хIама да цар кхыча хьазилгий доацаш дар — цIог хьалха а букъ хьалха а тIетта даха хар.

(АПН).

НИКАРАГУА. 1984 шера хьалхара денош США ЦРУ Никарагуа чукхайсача бандашта духьала сандинистски халкъа эскаро доттабеча къовсаме котталонаш яхьаш дахкар. Республика обороне Министерства хоам ма барра, Хинотега а Нуэва-Сеговия яхача департаменташка халкъа эскаро бIухоша хIалаквир 120 совгIа контрреволюционер.

Никарагуански эскаро духьале яр баьхьа долаш Никарагуа Гондураса доазон йистера нах баха моттигаш дIалуца вIаштIехьдаьннадац сомосовски гIаьрахой.

СУРТА ТIА: никарагуански революци лораераш.

АПН—ТАСС сурт.

КПСС ЦК ПРОЕКТ ЮВЦАШ

ХАЛКЪА ХЬЕХАРХО— ДУХОВНИ УЙЛА ВӀАШТӀЕХЬЙОАККХАР

«Юкъарча дешарен профессиональнии школана реформа яра керттера лостамаш» яха КПСС ЦК проект Ӏалаьмате боккхача лоархӀаме документ, советски халкъа, цун таханени кхоанени дас санна парте йоахо сий хилар хьахьокхаш дола тешал да. Доккха Ӏилма, эррига Ӏилма - технически прогресс тӀалатта а дегӀаухa а лард ма йий школе ийца знанеш. Юкъера а, керттерча дакъе школо хьахулийт зӀамигача саген ӀиӀийн мировоззрени, коммунистически дог тийша хулга, лакха нравственность, вахара хьинаре позици.

Советски школана реформа яра парте тӀеркалду юкъарча дешарен профессиональнии школа дегӀаенача социалистически общества лерхӀарашкеи декхарашкеи хьежна хила езаш хилар. Цудухьа вай юкъерча образоване системо ший сррнгача формашка шийна чулаца деза даймехнем доазол дахьарча мехкийн, эггара хьалхарча аргӀанна социалистически содружества мехкий опытацара дикагӀа мел дола хӀама, социализма дерригача мохкашта образец а хиина дӀаоттa еза из. Цу тийппара вай мехка школьни гӀулакха теории практикенг къаман лоархӀам болаш кийна ца Ӏеш, интернациональни лоархӀам болаш а и.

Цхьабакъда, эггара толашагӀа йола реформаш а оттаяьча юсаргъя, нагахьа санна уж чаккйоахаргъяраш, «цу гӀулакха лоархӀам биэза кхетабаьи боарам боашаш чӀоагӀа цунна мутӀахьа болеи нах. белгала аьлча, хьехархой ца хуле. «Халкъа хьехархо — къоначa сага духовни уйла вӀаштӀехьйоаккхар, — йоах вай дувцача лостамаш тӀа — эггара маьхера хӀама — бераш, ше сатувсар, общества ший кховне цунах тийша дӀалуш вола цун доверени лаво». Цунца дувзадена хаттар отт — цу сийлахьча гӀулакхага хьежжа вий вай хӀара хьехарко? Хьехархой хила гӀерташ хул нарга кхача гаьна бола, цаховш педагогически вузашка нийсбенна нах. Цудухьа документо чӀоагӀа уйла тӀайохийт хьехархой кадраш кийчъяра, цар балхан моттигашка уж дӀачӀоагӀбаларай хилийза даргдоаца хьалаш вӀаштӀехьдахара.

Педагогически талант, нагахьа санна кхолламо из сага чуйоссальле, школе дешаш волча хана гучаяргья. Цудухьа, массаненачул а дикагӀа педагогически коллективашта гучабаргба педагогаш хила хьакъ долаш бола кагий нахи мехкарийи. Цудухьа, керттерча лостамашка цхьа балхаш доацаш белгалдаьккхадац шоаш арахийцараш педвузашка хьежабе педсоветашта бокъо ялар. Цхьабакъда, цунца цхьана белгалдаьккха доагӀа, вузашка хьежабейаш хернарашта тӀалатташ бехктокхам а хилар. Маьала, нагахьа санна хӀара школа дегӀаяра нерсиснтимага хьежжа, из йистехаккхараш дийна баьлча шоаш болча балха ихабоагӀаргболаш пединституташкеи университеташкеи деша хьежабой, тӀанхха бехктокхам а лакхагӀа хургба. Тамаш я педагогически балха пайдана болца нах шийна юкъебахийта раьза йола хьехаркой коллектива корайоагӀе. Вакъдар аьлча: кадраш кийчъяра цу тайпара кхьъ лаьцача хӀара школа, район дегӀайоалаелга пдановагӀа вӀаштӀехьдаккха дезаргда.

Хьехархой кийчбара, цар педагогически говзал лакхъяра даькъе пхьакха лоархӀаме доо да — цар квалификаш лакхъяра система юкъейоалаяр. ХьатӀакхальчай, керттерча лостамий 32 пункте из ма аллара, хьехархой говзал лакхъю институташ бокъонца йола Ӏилма - педагогически центраш а яь дӀаоттае еза ха. Цу гӀуланхи хьехархой говзал лакхъеча институтий вузашцара бувзамаш дегӀакхйила ца Ӏеш, хьехархошца беча балха шерра юкъеувза беза школе беча педагогически балха йӀаьхий опыт йолаш бола вузий Ӏилмахой. Вакъдар аьлча, уж тайпа специалисташ оттабе беза хьехархой говзал лакхъеча институташка а. ХӀаьта вай республика хьакъехьа аьлча, из уж тайпа торонаш йолаш я. Нагахьа санна шоашта материальни торо елчеи жилищно - коммунальни хьалаш вӀаштӀехьдаьхачеи хьехархой говзал лакхъеча институташна болх бе раьза бола Ӏилмахой - педагогаш нӀевига корабоагӀаргбац. Юкъера а, кулий Ӏилманхой дукхагӀа тӀаувза беза школьни дисциплинай белгалара курсаш эшийта. Цу дерригача хӀамашка, шеко йоацаш, гӀо дергда вай общеобразовательни профессиональнии школа система дӀахо дегӀайоалаяра.

М. ТОЧИЕВ,
исторически Ӏилмай кандидат, Нохч - ГӀалгӀай Пачхьалкхен университета Ӏилман коммунизма кафедра доцент.

Ноахалий вӀашагӀкхетар

Грознерча № 5 йолча профессионально - технически училище цун библиотека болхлоша, тӀема ветераний грозненски совето, эпсарий ЦӀен болхлоша цхьана кийч а яь чакхъяьккхар «Дувца сона Ленинграда турпалча гӀулакхех» яха тематически сайре. Из хетаь яр Ленинграда моастагӀчо баь хийна го бохабаь 40 шу дизара.

Сайре хьа а елаш Сийлахь - йоккха Октябрьски революци иллекхьа денз Ленинграда - къахьегамхошта, маргӀдийнича гӀулакхех дийцар училища библиотека заведующе Е. Н. Баратовс.

Сийлахь - боккхача Даймехка тӀема хана Ленинграда моастагӀчо го баьча хана ленинградцаша гойтача турпалча денадах, из го бохабеча цар лаьцача дакъах, эзеча Ӏазапах дийцар цига баьхача тӀема ветеранаша. Цу хана денз 40 шу дизад. ЧӀоагӀа таркам тӀа а бохийташ ладийгӀар дешархоша тӀема хана дивизе политотдела начальниги хиннача, блокада йохаеш дакъа лаьцача А. К. Забиякос, отставкерча лейтенанта. Ленинграда юхе тӀом беза хиннача М. Б. Шона дийцарашка.

ВӀашагӀкхетаре къамальаш дир тӀема училищай курсанташа, йийнар стихаш, иллеш. Деналдарий урок санна чакхъяьлар из сайре.

М. ТУТАЕВА.

КЪАЬНАЧА ДАДЕ ДУВЦ

Укх тӀеххьарче хана «СелаӀад» дешаш долча бераннара массеха кехат денад сога «Ховлий—довзалий» оалаега фуд, «Пхьабуаргаш оалнига фуд» — аха. Цу хаттаре моллу аз шоана, бераш.

«Ховлий — довзалий»... Эрсий меттала «загадка» оал цу ӀӀийнах. ПоагӀашкалъа цхьакха а оал цох — «пхьабуарг». Пхьабуаргаш дӀаала волалуче сиго дукхагӀча хана оалаш хилад: «Ховлий — довзалий хьона». Цу дешаша ладугӀачар теркам тӀеоз, оттош доле хаттар чӀоагӀагӀа хулийт.

ХӀаьта хӀанз, бераш пхьабуаргаш:

1. Ховлий - довзалий хьона: вагӀар лекха да, бос цӀе-кӀай ба.
2. Ховлий - довзалий хьона: гобаьнгга хий латт — юкъе цӀи йоаг.
3. Ховлий - довзалий хьона: цӀа дехьа хьацний ба, чу-ера боала кор—ний дац.
4. Ховлий - довзалий хьона: дерригача дуненчу бераша тег, цо бераша вел.
5. Ховлий - довзалий хьона: цӀени пада чу цӀи бос йола хий да.
6. Ховлий - довзалий хьона: форта кӀала пандар йоа.
7. Ховлий довзалий хьона: байслаш — шуьй, дийнальа—мохкий.
8. Ховлий - довзалий хьона: йодаш — мысса, йоагӀаш йиэ.

Пхьабуаргаште доле шаш:

1. Ӏаж. 2. Самовар. 3. Харбаз. 4. Маха. 5. Фуь. 6. Шен кӀала гӀоала доде хий. 7. Моттиг гӀайбам. 8. КӀудал.

Къьаьна даде.

ОСМИЕВ ХЬАМЗАТ.

ПАСТА

Шо дяла а маьрша дахарг,
Кхо кӀаьнк хиниш корту вахаш,
Руслан, Аслан, Беслан хьах
Ненас даьна вай кхо воша.

Берий мотта боккхийчар а
Арена, фага, бешемашна,
E зи йаьста безам болаш
БӀаьстан хьь яр хоза этта.
Цхьен сийрдача бӀаьстен дийнахьа

ЦӀен юкъера кьаз а ийца,
«Химмар гуш хургдагӀа» аьнна,

Шоана бахача коерча беша
Паста генарг лаьттах деллад
Руслан вадам волча кӀаьнка.
— Лаьтта деххе ма дий вейна.

Аз хӀанзза а хий ца теза,
Даха дог дац генаргага,
ТӀадаргдац из. Хий эш — аьнна

Воаас генарг дӀадийнана,
Дийла, биэза йоккха кхабилг
ТӀаккха хий тевад Беслана,
Генарг дишагӀ тӀадаргдоаш.
Цул тӀеьагӀа цхьо юхь яьча,

Генарго ший «зӀенаш» а теде,
ЗӀогаг арекъедад лаьттах.
Кьи гоем ца беш дӀа а хьо а
Гетта кийтта, тиаоаш, теоаш.

Дарна доададенад хотолг.
Листто оесаро хаьнад гоньль.
— Паста хотолгана доегӀар
Укх оесаро дуарг ма дий!—
Аьнна, оасар де чуйнаш
Цареж Аслан вва вена.
Бераш чӀоагӀа гӀад а доахаш.

Бурен лекой цар хетенгах.
Лаьтто шортта кхачӀ телаш
Ӏаналлаьче цу буралгах
Хьинай наьтта йоккха паста.
Иштта кхьча башха паста
Шоашта кара ма кхьчче а,
ХӀаранена ше бакь хеташ,
Шоайла къовса эттад бераш.
— Из эррига сона йоагӀа!—
Яаш, кьарлуш хинне Руслан, —
Аз генарг дӀадийна мара
Хургъяцар из. Хеций шоана!
— Ай, мичара! Иштта дац из! —
— Ай мичара! Иштта дац из!
Дувьалевьнне цунна Беслан,—
Хиннаь аз хий тела мара
Генарг тӀа е мича дергаво.
— ХӀанз фу як оаш!
ХӀанз фу дувц оаш!—
Шуи шинне а цу паста,
Сона хое из хьанна йоагӀа,—
Шийдер дувца эттаь Аслан, —
Цунга доегӀар ца дуийта
ЙоархӀаш аз дӀаеьха мара
Дахр доацаш, хӀийр доацаш,
ГӀойле яйна, маьлтар дале
Из аьтийта, ца ваийта
Дусергдар из паста хетаж.
Къаьнйгад аз дукха чӀоагӀа.
Цудухьа паста сона йоагӀа!

Шоана фу хетт цунах, бераш? Хьанна йоагӀа паста: Русланна, Аслана е Беслана? Яде сога шоашта хетар. Шун хетараш дукха наьш таханна. Уж дукхаш тӀа дедеш из дайт шоана.

БЕРСАНОВ Хож-Ахьмад

ЗӀамига тӀий

(ДУВЦАР)

Ший вийй буши а лаьпа волавелар да. ХьунагӀа сакъерда беха лаьрхӀадар цар. Болхаш болхаш зовнеча хи тоатолга тӀанхаьчар уж. Цунна тӀагӀолла зӀамига тӀий тиллалар

— Дада, хьан тиллад ер тӀий?.. Сенна эш из?

— Дика саг иа ер тӀий тилар. Нийсса хьунагӀа дӀакхоачадергда вай цо.

Цу ханна ший цкъар деллар цхьан салхазаро хи йисте ягӀача тальн тӀа. Юкъасцар кӀаьнк. дергдилле ладугӀа аттар. Дезаделар цунна хьазилга илли.

— Дада, фу дувц хьазилго ший иллеца?

— «Тик-тик-тик ма хоза яьх хьунагӀа, — йоах цо иллеца, — Сиг-сиг-сиг, ва саг, хьо сенна вехав хьунагӀа?» — хет цо.

— Яьй, хьазилг, тхо дакъкад хьога ладуагӀа, шийла шовда мала, зизаши комараш гулъе, — моп делар кӀаьнко.

— Тик-тик-тик! Сиг-сиг-сиг! — юха а ена йолавелар хьунагӀа илле оаз.

— Дада, хӀана фу йоах хьазилго ший иллеца?

— Тик-тик-тик! — дукха хозалеташ а хьуагӀа, — йоах цун илле. — Сиг-сиг-сиг, зовне хи тоатолг, акха кхорилг, цӀе эсгагӀ... Маллей уж, желай уж хьуна хозалеташ! — йоах цо.

Готтача тӀаьх гӀех а баьнна, листача хьунагӀа чуттилар дай воӀи. Шортта, хьада ма могга, гулдир цар хьуна бӀараш, хкораш, естеш. Церна байра тхирех даьхача сьыхача лийга бата буьлиг, цунна тӀехьара лийга кӀорагаш, бухъ тӀабаьнка акха тьаьнк, цунна тӀехьара хьакхий хурсташ..

Са доаш латтар. ЦӀенгахьа лестар йӀаьхий фос яхьйиш боагӀа дай воӀи. ХьунагӀа кийча наьхь вегаша дамехача тамилго боалейир уж хьаста йисте. Церна бӀаргадайра ейрча сурт: хьастах тилла тӀий кагдаьлар, хӀаьта хьаст, тӀой чудийтта, хӀебикъабар.

— Дада, — малув ер тӀий кагдаьр, хӀана кагдаьлд из?

— Воча сага кагдаьлд е тӀий, кӀаьнк. ХьунагӀа боза кхьъ иза бийбе аьллав из.

Цу ханна хьаста лала ягӀача гаьна гӀара ший тӀийна илли доладир хьазилго:

— Тик-тик-тик, ва нах. Сиг-сиг-сиг, — дийбе шоай хьастилг.

Пхьарсаш хьалхьаккхал мара юкъ лизар даса воӀи. Сахоппа таллар цар хи тоатолгах нерда тӀий, тӀой лӀадахка цӀенбар хьаст а. Тик-тик-тик! Сиг-сиг-сиг! — ший илли юха а доладир хьазилго.

Из илли дааьге хатта ца дезаш, ше кхетадир кӀаьнко.

«Тик-тик-тик дукха бе вай доттагӀий, йоахар хьазилга иллеца, — Сиг-сиг-сиг, — йоахар цо. — Баркал хилда хьона, саг!»

ГӀалгӀай меттала даьккхар ПЛИЕВ М.-Р.

ЦИРК

«САКЪЕРДАМЕ АРЕНА»

Цирк... Из дукхадезий шоана? Цун я тайп-тайпарча бесай зӀанараш, цо совбоах вахарцара безам, вай вахарца нийслуш дола кхоачамбоацараш беламерча цхьан репризаца бегдаха низ ба цун. ХӀаьта, массе хана манежа тӀа хула клоунаш, йоккха говзал йола артисташ ца безаш мала хургва. Сабаре никалаш, кадай халхараш ду чарч — из дерригa цирке да. Цирк ца дезараш, шо цкъа цига долхе тамаш я-кх шоана из деза ца лойя.

Вай республика столицерча цирке дӀахьош я «Союзгосцирк» яхача Ерригсоюзни объединене «Сакъердаме арена» яхача кердача программа представленеш. Цирковой йоккхача спектакла юкъе я парад-пролог, цунгаца дӀайолалу программа. Укхаза вайна бӀаргагу цунна юкъе дакъа лоацаш бола беррига артисташ: эквилибраш, шпрайсих ловзаршта юкъе дакъа лоацаш бола эггара зӀамагӀбола артисташ — бархӀ-яйс шу даьнна кӀаьнкаш йийгн (худ. кулгалхо Марченко Олег), майра [illegible] Къьстта я наха сакъердам баккхаш я Шевченко Татьянас дрессированяи жӀаьлаш юкъе а долаш оттаь сценка. Цул совгӀа, ший тайпа ролаш ловзаеш я укхаза котамаш, кӀай цицк, газа, боарза боргӀилагаш. Царга хьежаш дукхьаллотт юртарча кхоа хулаш дола сурт. Цудухьа, КремеповгӀар Галинаси Владимирея «Юртара Ӏуйре» аьнна цӀи тиллай цу оалхазарий спектаклах.

«Сакъердаме арена» яхаш цӀи хинна, клоунаш юкъе боацаш хила йиш мичай программа. ХӀаьта, уж клоунаш Пигель Ярославаи Еливаров Сергейи укхаза болаш а ба. Шоай беламерча репризашца, хьаьналле беча бегашца, лакхача говзалца кхоачашъеча трюкашца программа чакхъяллалца наькха юкь тӀа велакъалар лоаттаду цар. Мел дика программа хилларах, цига дакъа лоацаш клоунаш беце дега биэза тоам беш хилац из. Наькха самукъадаккха хар, бела а беш царга салаӀийта хар йоккха говзал я. Из дика вӀаштӀехьдоал советски цирка хьача артисташца Германски Демократически Республике гастролашка баха болаш Дурова вӀеpагӀа медаль еннача Пигелан Ели[illegible].

Дукха я Грознен хьаший программа юкъе майрали деналли яьа номераш а. Хьехархой са дӀалоацаш я «Лоаме тӀа гӀоала» яха цирка купола юкъе лакха Березовская Галинаси Коробко Русланаси ош йола номер. Тамаш я иц Японе гастролашка баха болаш из номер кхоачашъярах цирка Японски радион телевиденен Кубок енна хилар.

Иштта чӀоагӀа лакха аттетизм йолаш ду шоаш лер туристаш болча Пантофель Сергея, Володие Юрас, Бивой Вячеслава.

«Сакъердамеча аренага» хьежа дӀаводо хӀара саг дика дог гӀоздаьле хул.

Л. МЕНСИГОВА,
Нохч - ГӀалгӀай АССР веслуженни артистка.

СУРТА ТӀА: клоунаш Еливаров Сергейи Пигель Ярослав.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Гор. Грозне бахача нахага цӀагӀа газ кхетамца а кхом беш а йоага яйтара Ӏалама газах нах чубалаш йолча помещенеш, аьхкан духнеш, верандаш, гаражаш, хьайбашн оалхазараши чудола моттигаш, теплицаш йоахъяра пайда ийбе, конфорочни газови плитаех помещени йоахъяра пайда ийбе бокъо яц.

1982 шера 8 январе горисполкома решени тедхаь шоай доалахьа цӀенош дола а коммунальни квартирашка баха а нах газови сетах дӀаходабергба, хӀаьта иштта йоагальча газах мах а боаккхаргба газ чуйилла ехача турбай сомалга хьежжа цӀи йоагаю сезон йолаеача денз дийнахьа а бус а яьгарг а лаьрхӀа.

1984 шера 20 январе денз «Грозгоргаз» ЭПУ балхахоша инвентаризаци ю газови оборудованена а йоакъе езача майдана а.

Дагадохийт саха, газах мах дукхьала сберегательни кассашка гӀолла теза бокъо хилар.

«Грозгоргаз» ЭПУ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 ФЕВРАЛЬ.

15.55 — «Халкъа кхолларе» (нохчий меттала).
16.30 — «Нохч-ГӀалгӀайчен нийсо».
16.45 — Киножурнал.
16.50 — «Телевизионни хьамча цӀа».

6 ФЕВРАЛЬ
II ПРОГРАММА

17.00 — Документальни фильм.
19.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчен дий».
19.25 — «Тамашийна кино бос».
19.45 — «Советски школе керда этапе» (гӀалгӀай меттала).

РАДИО

4 ФЕВРАЛЬ.

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачий программа (гӀалгӀай меттала).
8.35 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «Общество вопел» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.35 — Музыкальни антракт (гӀалгӀай меттала).
11.00 — «Къонаш» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
11.30 — «Литературни Нохч-ГӀалгӀайче» (эрсий меттала).
12.40 — Р. Хадиева. «Атеистически дувцараш» (нохчий меттала).
13.00 — Реклама (эрсий меттала).
13.15 — «Вай доттагӀа — Ӏалам» яха радиожурнал (эрсий меттала).
13.45 — Социалистически яхьа дневники (эрсий меттала).
15.55 — Реклама (эрсий меттала).
16.00 — «Музыкальни нечто» (гӀалгӀай меттала).

5 ФЕВРАЛЬ.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.22 — «Ленинан некъе газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачий программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.25 — «Шоана кхоа йита аьлараш» (эрсий меттала).
11.20 — «Илли а да юкъе». Юрт а бахама къахьегамхошта хетаь музыкальни программа (эрсий меттала).
16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.30 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллешца доттагӀал дечйерна» хетаде концерт (нохчий меттала).

6 ФЕВРАЛЬ

6.40 — «Лаьттаца бейна башзамаш». Очерк (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.18 — Передачий программа (нохчий меттала).
8.21 — «Автоинспектора беаметена» (гӀалгӀай меттала).
8.31 — ГуӀрийлера концерт (гӀалгӀай меттала).
9.10 — «Хаьал хьалхабувлараш» (нохчий меттала).
9.30 — Музыка (гӀалгӀай меттала).
9.45 — «Коммунистех дола дувцараш» (нохчий меттала).
16.00 — Передачий программа. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Микрофона хьалхашка я Нохч-ГӀалгӀай радион телевидение инструментальни ансамбли солисташ (нохчий меттала).
16.25 — А. Ведзижев. «Лаьнийса дувы киннав». Дувцар (гӀалгӀай меттала).
16.40 — «Закон, коллектив, саг» яха радиожурнал (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — Реклама (эрсий меттала).
19.30 — «Нагирлой аькара» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — И. Сутаева. «Шахмат концерт». Радиоспектакль.
18.23 — «Далахбаьна васнет» яха С. Аушева дувцар.
18.43 — Вошал лаладеча нохчашкарча композиторий концерт.

ШАХМАТАШ

Грознерча шахматии клубе дӀайоладеннай маӀача кхьа шахматех йолча РСФСР XXXVI-ча чемпионата полуфинал. Яьхашта юкъе дакъе ловзаш бе оалания къовсамашка дикагӀа хинна мастераш, мастерала кандидаташ. Царех за дунен халкъашта юкъерча спорта мастер, Москверо Ю. Аникеев, каргихошта юкъе дунен чемпион хинна спорта мастер А. Дреев, спорта мастераш А. Петрушин (Ростов), Ю. Шабанов (Ярославль), иштта кхьбараш.

Грозне вест-кхеза чакхлоаш шахматех йола йоккха а лоархӀаме а яхаш. Цунна тешал деш я хӀанзара полуфинал а. Из дика чакхъяккхар — грозненций сийлен гӀулакх.

Турнир круговой системе йолаш я. Котало яьхка шиъ финальни яхьашка дакъа лоацаш хургва. Полуфинальни ловзараш Грозне сенна дӀадоладенад кхы а яьа городе: Смоленске, Саратове, Новосибирске, Свердловске.

М. ВИКМАН,
турнира керттера судий.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА

4 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 8.00. «УнахцӀено» яхача группа занята. Болх беш курсаш: 10.00. Ловзарий автоматаш; 10.00. кино дезарий клуб; 19.00. «ВӀашагӀкхетар» яха дискоклуб.

Пролетбата культура ЦӀа. 14.00. «Вахарера хьд моттиг» яха кинолектори. 17.00. «КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума материалаш из дувцара» яха беседа. 18.30. Нагирлой салӀара сайре. «Кинга» яха дискоклуб.

«Красный молот» завода культура ЦӀа. 15.00. Ӏалам лорадара университет. «Новкарта зизаш кхедара факультет». 19.00. Болх беш я «Фонограф» яха дискоклуб.

Химикий культура Дворец. 16.00. «Деналлен къоначaлен цӀераш» яха беседа. 17.00. «Вошал долча республикий вальс» яха халкъа духовой оркестра концерт. 18.00. «Тайп-тайпара Ӏалам» — кинообозрени. 19.00. Эстрадни иллен аьпарий сайре.

5 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 10.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. 11.00. «Фальгийн приключенейи дувен тӀа» яха киноклуб. 11.00. Болх беш я библиотека читальни зал. 11.00. Къоначa турпала антифашиста ди. Болх беш я «Ще гвоздика» яха клуб. 19.00. Болх беш хургья «ВӀашагӀкхетар» яха дискоклуб.

Химикий культура Дворец. 10.30. «Турпалча гӀулакхех дегаца хьохкале» яха къоначa турпала - антифашиста денна хетадаь цӀей. 14.00. Волейболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Вайнахьа мехка» кинопанорама. 19.00. Эстрадни иллен аьпарий сайре.

Пролетбата культура ЦӀа. 14.00. «Чебурашка» яха кинотеатр. 17.30. СССР Лаккхехьарча Совете хоржамашта накъадоллаш — «СССР хьахилар — ленински къаман политика котъялар» яха лекци.

Фаьлг-фаьлг, фуро-цулг

ДАХКАНИ ПХЬИДЕИ ДОТТАГӀАЛ

Цхьа дакхон пхьидон доттагӀал тесса хинад. Шоаш доттагӀий а хиина, шоаш кхесташ дахка хьинад:

— ДоттагӀий е хиина дӀа-м ма кхестий вай, цхьанне вокханна новкъостал де дезеча хана а, бӀаргаго дезача хана а, хоарг мичад вайна: хьо хи чу ма хиий, со нъорга чу ма баний. Воайла вӀашагӀа доттагӀаллаш цхьа бекъаво а еза вай.

— Мегаьд, хӀаьта, — аьннад пхьидо, — шиине а когах тӀиерг ехаргъя вай. ЦӀаь вокханна эшаш хилча, тӀиергех нахоза мара езац вай. Цунах хоергда вайна вӀашагӀкхета дезарга.

ЦӀаь вокханна новкъостала в ухан, уж коза бахане хане, дахкиг хиннаб баь тӀа коаза арабаьнна. Из бӀарге а байне, тӀакхийтта, наьцаб аьраэ. Дахкиг аьрзе урагӀа хьоча хане, хи чура пхьид а аратоххаьб когах йоаллача тӀиерго.

— ХӀана фу лоладу Ӏа? Хьай гӀоламаш йоацаш хьуза мотт сона хьо! — хьаьттад цунне юкъе хьагӀача вокха пхьидо.

— Айса гӀуленх доацаш хетаргардо аца, даьра хац сонна ер фуд! — аьнне хьп дайнад дахкана тӀакхьа сигала хьайлодача пхьидо.

ХӀаьта хьаьнна даьнхьаги пхьидо а хьа хьамчеад шоаш доаца, Ӏоадала доттагӀал цар тесса хилар баьлам долийн.

ФЕ ХИЛА

Укх тӀеххьарча шерашка Грозне бе-беча районашка хьалъоттад шоашта юкъе берий спортивни майдаш, коммунально - бытовой зонаш, автомобилаш дӀаоттаьлоаттаю моттигаш яь ковнаш а моллагӀча улицал бе-башха доацаш юкъе гӀолла чекх дуала наькъаш а долаш дола дукхха вӀаштӀардаь цӀенош. Керттерча наькъашта лоаллахь йола цу тайпара моттигаш хатар хилара кхераме я. Цу моттигашка укх тайпа хахараш ца хилийтар духьа ковнашта чухьара хьалаш тернадже дийваьча нег водителаша.

ГӀулакх иштта аьлча, цу тайпара моттигаш къоалоштен бераштен башха кхераме хетац. Цудухьа цига гучальнна, автомобиль цар вӀалла тернал а яц. Вешта, терко еш лоралуш-м кхы водителаш а хилац цига. ХӀара водитело теркалде деза коа юкъерча наькъашка гӀолла водача хана тоола, тоха моттигаш бӀарга ца яйташ дола гӀирсаш, наьна шоай доалахьара гаражаш. Цудухьа водитела дага а доалаш цу наькъашка нийсвала тарлу вокхха саг е бер. Цул совгӀа, ковнюкъе тайп-тайпара берий майдаш хиларах, ловзарца мара уйла а йоацаш удаш лела бераш цӀаьха машина хьалхашка нийсдала тарлу.

Цхьабола водителаш цхьаза ужжамо долча коашка шоаш нийсбелча, автомобила ремонт е отт. ТӀаккха берашна цу сахьате гобу царна, новкъостал ду гайнаш тӀахьовзае, эшаш йола хӀамa хьатӀая, чарх юса. Ший гӀулакх дахь ма ваьлалинте а, водитело дӀатӀа а хайя йолавалийт машина салтдаьккха а тӀахьашкахьа а Ӏолохдена дагӀаш бераш хургйилар дац а дийн.

ЦӀенопта юкъерча ковнашка нийсвеннача водитела ха деза цига гӀашлой бокъо йоккхагӀа хилар. Е материал нийтьльй духхьал цу тайпарча цӀеношка бахача а да бахача а, цхьабакъда, хӀара денна хӀана хилац аьлла шоай транспортаца цу коашкарча наькъашка гӀолла лела безаш хулача водителашта лаьрхӀа. ХӀаьта ер хьье дагадохийтар укх тайпара нийсденна гӀулакх да. Укх шера январь бутт боаш Грозне вахаш волча «Москвич» яхача автомобила водитела, Кирова улицана юкъерча вӀаштӀардаьча цӀеношта юкъерча коа гӀолла водаш, цхьа шу дахьнача йӀиига тӀатехай машин, цунна чӀоагӀа чов а еш.

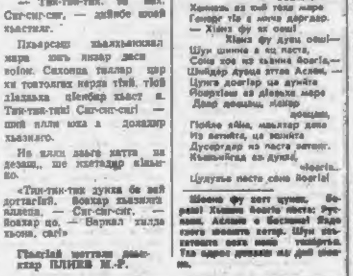

ДӀадахача кӀиранагӀа 12 автоаварие хинна вай республике. Царех 1 саг ве вувш, 11 сага чевнаш я еш.

НГӀАССР МВД ГАИ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта бахама — 2-47-84; культура — 2-84-75; кехташ — 2-85-84; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-84; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен денощка

СФ02041. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 439.